

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Jana BUREŠOVÁ

**Charakteristika krajiny v okolí Valašského Meziříčí a její využití pro
výuku**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Aleš Létal, Ph.D.

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci řešila samostatně pod vedením RNDr. Aleše Létala, Ph.D. a Mgr. Blanky Loučkové, Ph.D., a také, že jsem uvedla veškerou použitou literaturu.

V Olomouci dne 4. 5. 2012

podpis:

Děkuji panu RNDr. Aleši Létalovi, Ph.D. a paní Mgr. Blance Loučkové, Ph.D. za odborné vedení mé práce, užitečné rady a ochotu při konzultacích. Dále pracovníku ČSOP ve Valašském Meziříčí Mgr. Jiřímu Jurečkovi za fotografie a vstřícný přístup. A také rodině a přátelům za podporu a trpělivost.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana BUREŠOVÁ**
Osobní číslo: **R08296**
Studijní program: **B1501 Biologie**
Studijní obory: **Geografie**
Biologie
Název tématu: **Charakteristika krajiny v okolí Valašského Meziříčí a její využití pro výuku**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce bude podat charakteristiku krajiny v okolí Valašského Meziříčí na základě literární rešerše a navrhnout možnost, jak získané poznatky aplikovat v pedagogické praxi. Autorka provede charakteristiku místní krajiny (primární, sekundární, terciární struktura) a navrhne možnosti začlenění těchto poznatků do vyučování formou exkurze nebo projektové výuky.

Předběžná struktura práce

1. Úvod, vymezení území
2. Cíle práce, použitá metodika
3. Struktura krajiny (rešerše)
  - 3.1. Primární
  - 3.2. Sekundární
  - 3.3. Terciární
4. Využití v pedagogické praxi
5. Závěr

Summary

Použitá literatura

Přílohy

Rozsah práce: 5000?7000 slov (mimo summary, seznamu literatury, příloh)

Rozsah grafických prací: dle potřeby

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 5 000 - 8 000 slov
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

Charakteristika oblasti:

MACKOVČIN P., JATIOVÁ M. a kol (2002): Zlínsko. In: Mackovčín P. a Sedláček M. (eds.): Chráněná území ČR, svazek II., AOPK ČR a EkoCentrum Brno, Praha

DEMEK, J., MACKOVČIN, P. a kol.: Zeměpisný lexikon ČR: hory a nížiny. AOPK ČR, Brno, 2006, 580 s.

VLČEK, V. a kol.: Zeměpisný lexikon ČSR ? Vodní toky a nádrže. Academia, Praha, 1984, 315 s.

Struktura krajiny:

DEMEK, J. (1999) Úvod do krajinné ekologie. Olomouc: Vydavatelství UP.

FORMAN, R. T. T., GODRON, M. (1993) Krajinná ekologie. Praha: Academia.

LIPSKÝ, Z. (1998) Krajinná ekologie pro studenty geografických oborů. Praha: Karolinum.

LÖW J., MÍCHAL I. (2003): Krajinný ráz, Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy, 551 s.

MÍCHAL, I. (1994): Ekologická stabilita. Veronika a MŽP, Brno, 276 s.
www stránky:

Stránky města Valašské Meziříčí <http://www.valasskemezirici.cz/home/>

Mikroregion Valašskomeziříčsko <http://www.meziricsko.cz/>

Portál veřejné správy <http://geoportalcentia.cz>

Učebnice krajinné ekologie online <http://www.uake.cz/frvs1269/index.html>

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Aleš Létal, Ph.D.
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: 18. května 2010

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2011

L.S.

Prof. RNDr. Juraš Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 18. května 2010

OBSAH

1	ÚVOD A VYMEZENÍ ÚZEMÍ	7
2	CÍLE A METODIKA PRÁCE	8
2.1	Cíle práce	8
2.2	Metodika práce	8
2.2.1	Rešerše literatury	8
3	ÚVOD DO PROBLEMATIKY	10
4	KRAJINNÁ STRUKTURA SO ORP VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ.....	12
4.1	Primární struktura.....	12
4.1.1	Geologická složka.....	12
4.1.2	Geomorfologická složka	14
4.1.3	Pedologická složka	14
4.1.4	Hydrologická složka	15
4.1.5	Klimatologická složka	18
4.2	Sekundární struktura	20
4.2.1	Obsah bioty	20
4.2.2	Land cover	22
4.2.3	Land use	28
4.3	Terciární struktura.....	31
4.3.1	Chráněná území	31
4.3.2	Historické památky	41
4.3.3	Lidový kroj	44
5	KRAJINNÁ STRUKTURA SO ORP VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ V PEDAGOGICKÉ PRAXI	47
5.1	Terénní cvičení č. 1 – krajina v okolí Choryňského mokřadu	47
5.1.1	Základní údaje.....	47
5.1.2	Popis trasy terénního cvičení	48
5.2	Terénní cvičení č. 2 – město Valašské Meziříčí	54
5.2.1	Základní údaje.....	54
5.2.2	Popis trasy terénního cvičení	55
6	ZÁVĚR	61
	SUMMARY	62
7	POUŽITÁ LITERATURA	63
8	PŘÍLOHY	67

1 ÚVOD A VYMEZENÍ ÚZEMÍ

Bakalářská práce podává jednak základní charakteristiku tří složek struktury krajiny správního obvodu Valašského Meziříčí, a dále jeho využití pro výuku v rámci navržených exkurzí. Práce je koncipována do dvou hlavních kapitol. Teoretická část slouží k popisu struktury krajiny a praktická část se zaměřuje na využití zjištěných informací v praxi. Jednotlivé kapitoly jsou doplněny o ilustrační obrázky a tabulky.

Z důvodu snadnější extrapolace údajů o krajinné struktuře byla zájmová oblast vztažena k administrativním hranicím. Zvolené území je totožné se správním obvodem obce s rozšířenou působností Valašské Meziříčí. Do vybraného SO ORP spadají tyto obce: Branky, Choryně, Jarcová, Kelč, Kladeruby, Kunovice, Lešná, Loučka, Mikulůvka, Oznice, Podolí, Police, Střítež nad Bečvou, Valašské Meziříčí, Velká Lhota a Zašová. Počet obyvatel správního obvodu činí 42 178 a zaujímá plochu o rozloze 22 973 ha. Ve srovnání s ostatními SO ORP Zlínského kraje (celkem 13) zaujímá svým počtem obyvatel a rozlohou průměrné hodnoty (Český statistický úřad, online).

Při zařazení do vyšších hierarchických jednotek spadá zájmové území do severní části okresu Vsetín ve Zlínském kraji. Tento okres obklopuje pět okresů (Zlín, Kroměříž, Přerov, Nový Jičín, Frýdek-Místek) a nachází se zde region Valaško. Společné hranice má Zlínský kraj od východu s Jihomoravským krajem, od severu s Olomouckým a Moravskoslezským krajem.

Obr. 1: Vymezení zájmového území (Cenia, 2010, upravila Jana Burešová)

2 CÍLE A METODIKA PRÁCE

2.1 Cíle práce

Hlavním cílem této práce je charakteristika správního obvodu Valašské Meziříčí z pohledu krajinné ekologie, přesněji pouze její struktury, která rozděluje popis krajiny do tří skupin – struktur. Jedná se o primární, sekundární a terciární strukturu krajiny. Právě jednotlivé kapitoly pojednávají o dílčích složkách jednotlivých struktur. K danému popisu vlastností a rysů jednotlivých složek poslouží rešerše literatury či internetových zdrojů a terénní výzkum. Získané poznatky jsou prezentovány formou textu a doplněny o obrázky, tabulky a mapy. K vytvoření textové i obrazové části byly využity dostupné literární a internetové prameny.

Jako další cíl si klade tato práce využít některé získané poznatky v pedagogické praxi. Pro tuto práci bylo zvoleno předání poznatků žákům formou dvou navržených terénních exkurzí. K práci náleží vytvořené pracovní listy pro žáky a fotodokumentace některých míst či objektů, které se vztahují k danému zájmovému území.

2.2 Metodika práce

Na zpracování teoretického celku této bakalářské práce bylo použito hlavně rešerše základní literatury a internetových zdrojů zabývajících se strukturami krajiny celého vymezeného území Valašského Meziříčí. Včetně práce s literárními a internetovými zdroji byly použity i turistické mapy měřítka 1:50 000. Pro lepší porozumění informacím jsou součástí práce tabulky, mapy a fotografie. Praktická část čerpá především z terénního výzkumu a knižních zdrojů. Je doplněna o pracovní listy pro žáky (viz přílohy). K vytvoření fotodokumentace byl použit fotoaparát Olympus SZ-30MR. Mapy tras terénních exkurzí jsou zaznamenány pomocí přístroje GPS značky Garmin Oregon 300.

2.2.1 Rešerše literatury

K seznámení s charakteristikou krajinné ekologie a popisu jednotlivých složek struktury byly použity publikace *Krajinná ekologie* (Forman, Godron, 1993) a *Krajina ako geogystém* (Miklós, Izakovičová, 1997). V druhé publikaci se autoři zabývají polycentrickým přístupem popisu krajiny, který byl použit i v této práci. Dále bylo čerpáno z knih *Úvod do krajinné ekologie* (Demek, 1999) a *Krajinná ekologie pro studenty geografických oborů* (Lipský, 1998). Přehledně zpracované informace

o struktuře krajiny poskytuje internetová stránka *Krajinná ekologie – UČEBNICE* (www.uake.cz/frvs1269/index.html).

Pro zdroje informací primární struktury, jejímž předmětem zájmu je fyzicko-geografická sféra, byly získány údaje z publikací: *Zeměpisný lexikon ČR : Hory a nížiny* (Demek, 2006), *Zeměpisný lexikon ČR : Vodní toky a nádrže* (Vlček, 1984), *Klimatické oblasti Československa* (Quitt, 1971). Literární prameny *Příroda Valašska* (Pavelka, Trezner, 2001) a *Brněnsko : Chráněná území ČR IX* (Mackovčín, Jatiová, 2007) doplňují údaje nejen do kapitoly primární struktury, ale i do kapitoly terciérní struktury, která nás z jedné části seznamuje s chráněnými přírodními lokalitami.

K vypracování kapitoly o druhotné struktuře bylo čerpáno především z pramenů: *Biogeografické členění České republiky* (Culek, 1995), *Landscape Ecology : Theory and Application* (Naveh, Lieberman 1994) a internetových stránek Českého statistického úřadu.

Údaje o historických památkách v terciérní struktuře krajiny poskytly zdroje: *Historie Valašského Meziříčí a Krásna nad Bečvou v datech* (Janoušek, 1996), *Valašské Meziříčí: Črty o vývoji města a jeho památkách* (Baletka, 1971), *Valašsko-meziričské starožitnosti 1 a 2* (Kramář, 2011) a internetová databáze Národního památkového ústavu. Mimo již zmíněných titulů, které mimo jiné charakterizují chráněná území, se pracovalo s internetovou stránkou Chráněná území Zlínského kraje. Brožura *Přírodou a historií Valašskomeziříčska po naučných stezkách* (Dvorský, Orálek, 2007) doplnila údaje o popisovaných lokalitách. Jako podklady pro vytvoření podkapitoly o lidovém kroji posloužily knihy *Lidový kroj na Valašsku* (Kovářů, 1981) a *Lidový kroj na Vsetínsku* (Urbachová, 2004).

V závěrečném oddílu práce se pracovalo s již vyhledanými údaji, poznatky z vlastního terénního výzkumu a užitečné rady poskytla kniha *Moderní vyučování* (Petty, 1996).

K vypracování jednotlivých oddílů práce posloužily i internetové zdroje. Kompletní seznam použitých literárních, internetových a mapových pramenů je uveden na konci práce.

3 ÚVOD DO PROBLEMATIKY

Krajinná ekologie

Za průkopníka krajinné ekologie považujeme Carla Trolla, který tuto disciplínu definoval jako studium fyzikálně-biologických vztahů, které řídí různé prostorové jednotky regionu. Bral na vědomí vertikální (uvnitř prostorové jednotky) i horizontální (mezi prostorovými jednotkami) vztahy (FORMAN, GODRON, 1994, s. 15).

Krajinná ekologie se zaměřuje především na tři prvky. Prvním z nich je struktura. Ta vyjadřuje vztahy mezi danými ekosystémy či složkami. Druhým je funkce, která představuje interakce (toky) prostorovými složkami. A posledním je změna. Díky ní se děje přestavba struktury a funkce ekologické mozaiky v čase (FORMAN, GODRON, 1994, s. 19).

Pohled jiného autora, konkrétně LIPSKÝ (1998, s. 35), představuje shodné zájmy krajinné ekologie, kterými jsou heterogenita prostředí a krajinná struktura měnící se v čase. A zároveň uvádí, že zkoumá větší plošné dimenze území a právě tím se odlišuje od obecné ekologie.

Dále uvádí 7 principů krajinné ekologie: Princip struktury a funkce krajiny, p. druhové rozmanitosti (p. biodiverzity), p. toků druhů organismů, p. rozdělení minerálních živin, p. toku energie, p. krajinných změn a p. stability krajiny. První dva principy sledují krajinnou strukturu, následující tři funkce a poslední dva pak změnu. Tyto principy však nejsou předmětem této práce. Více se budeme věnovat struktuře krajiny (viz následující kapitola).

V současné době se uvádí dva základní přístupy oboru krajinné ekologie:

a) geosystémový přístup – polycentrický. Hraje zde hlavní roli interakce jednotlivých geosfér. Principem je, že se ve sledovaném komplexu soustředíme na všechny jeho složky a jejich vztahy stejnou měrou. Tedy jako na celek – geosystém. Proto považujeme za krajinně ekologické i ty interakce, které jsou mezi neživými složkami krajiny (např. mezi srážkami a vodní erozí).

b) ekosystémový přístup – biocentrický. Zde naopak má klíčovou úlohu centrální postavení biosféry, která tvoří různé vztahy ekosystémů v prostoru. Svou pozornost zaměřujeme na ekologické vztahy (např. na vztahy mezi fytoocenózou a zoocenózou a vztahy mezi nimi a abiotickými podmínkami) (Krajinná ekologie, online).

Práce je zaměřena pouze na jednu část krajinné ekologie a to na strukturu. Krajinná struktura bude analyzována polycentrickým (geosystémovým) přístupem. Hlavní důraz bude kladen na jednotlivé části geosystému (litosféru, pedosféru, atmosféru, hydrosféru, biosféru).

Struktura krajiny

Pojem krajina má řadu charakteristik. V mnoha případech se opakují tyto společné rysy:

- a) jedná se o seskupení (soubor) ekosystémů
- b) toky či interakce mezi ekosystémy jednoho takového souboru
- c) geomorfologie a podnebí

d) soustava disturbančních (narušovaných) režimů (FORMAN, GODRON, 1994, s. 18). Když budeme chápat krajinu jako otevřený geosystém, můžeme k těmto popisům krajiny také přidat rysy jako hranice, vstup a výstup energie, hmoty, chování a určitou dobu trvání (DEMEK, 1999, s. 14).

MIKLÓS a IZAKOVIČOVÁ (1997) uvádí přehledné rozdělení krajiny na tři části. Jedná se o primární, sekundární a terciální strukturu krajiny.

Primární struktura krajiny se zabývá souborem těch prvků krajiny a jejími vztahy, které tvoří původní a trvalý základ pro ostatní struktury. Zde je prozatím nejméně pozměněno člověkem fungování materiálních a strukturálních prvků. Patří sem i abiotické prvky geosystému (např. geologický podklad a substrát, půdy, reliéf, vodstvo, ovzduší) (MILKLÓS, IZAKOVIČOVÁ, 1997, s. 29).

Druhotná struktura krajiny popisuje viditelnou část zemského povrchu, která obsahuje velké množství hmoty a energie. Někdy se může uvádět pod názvem současná struktura krajiny (Krajinná ekologie – UČEBNICE, online). O sekundární strukturu krajiny má největší zájem člověk. Proto se zde odehrávají velké změny struktury vlivem lidské činnosti. Tyto změny odráží především různé návrhy, plány, jak nejlépe uspořádat sekundární strukturu krajiny (MILKLÓS, IZAKOVIČOVÁ, 1997, s. 83).

Socioekonomická sféra je zastoupena v terciální struktuře. Lze ji charakterizovat svazkem různých nehmotných prvků a jevů. Představují je zájmy, projevy a důsledky činnosti společnosti a jednotlivých odvětví v krajině. Všechny zmíněné jevy jsou krajiněkologicky relevantní. Tzn. že se váží na hmotné prvky priméru a sekundéru a zároveň mohou být v prostoru mapovány (MILKLÓS, IZAKOVIČOVÁ, 1997, s. 99).

4 KRAJINNÁ STRUKTURA SO ORP VALAŠSKÉ MEZIRÍČÍ

4.1 Primární struktura

Dle účelového dělení MIKLÓSE a IZAKOVIČOVÉ (1997) z hlediska fyzické podstaty prvků dělíme primární strukturu na několik fází, patří sem fáze:

- a) pevná – zahrnující geologický podklad, jeho zvětraliny, reliéf a půdy
- b) kapalná – vodstvo (podpovrchová voda, povrchová voda, vodní plochy)
- c) plynná – ovzduší.

Veškeré fáze i komplexy jsou navzájem funkčně propojeny a ovlivňovány.

Díky dalšímu účelovému dělení se vyčleňuje například komplex potencionální bioty. I když do primární struktury krajiny spadá i potenciální přirozená vegetace, v zájmovém území se ovšem prakticky nenachází, proto se jí dále tato práce nezabývá (Krajinná ekologie – UČEBNICE, online).

Údaje byly z větší části získány analýzou mapových podkladů a studiem odborné literatury. Následující podkapitoly popisují jednotlivé složky krajinné struktury.

4.1.1 Geologická složka

Pro celý okres Vsetín je typická předčtvrtohorní geologická jednotka flyšového pásma Západních Karpat.

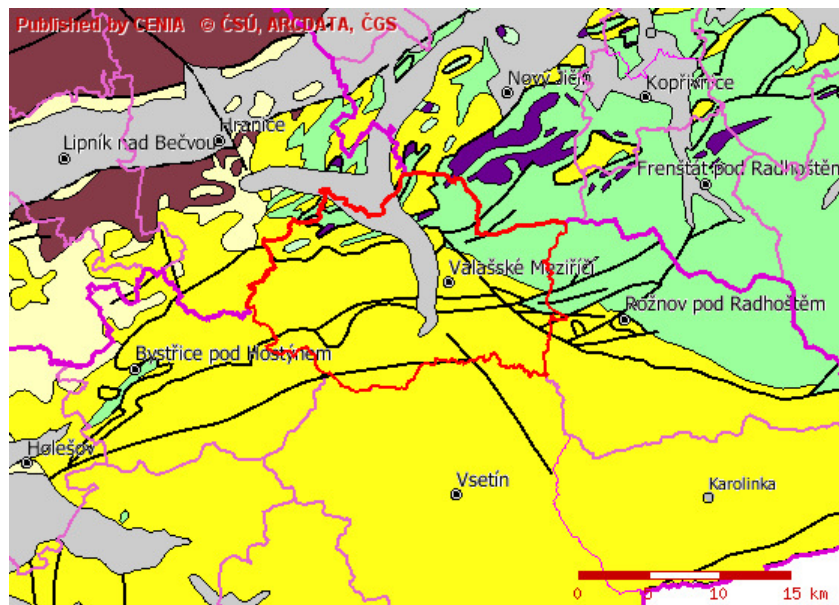
Západní Karpaty náleží do soustavy mladých pásemných pohoří, které vznikaly několika fázemi alpinského vrásnění ve třetihorách. Po skončení zvrásňujících pohybů, trvajících z geologického hlediska krátký čas, se nám reliéf jeví jako soubor mohutných hřbetů oddělených hlubokými údolními nebo kotlinami. Další modelování reliéfu, přesněji trvalým vyzdvihováním celého území, probíhá ve čtvrtohorách.

„Termínem flyš, od kterého je název flyšové pásmo odvozen, se označuje soubor usazených hornin, charakteristický střídáním pískovců, prachovců, jílovců, slínovců, vzácně i vápenců a slepenců.“ (PAVELKA; TREZNER, 2001, s. 13)

Ve vsetínském okrese se flyšové pásmo dělí na vnější flyšové pásmo a magurské flyšové pásmo. Podslezská, slezská a předmagurská jednotka patří do souboru vnějšího flyšového pásma. Právě podslezská jednotka se nachází pouze severozápadně od

Valašského Meziříčí. Vychází na povrch v okolí toku řeky Bečvy a tvoří bloky usazenin intenzivně provrásněné. Dále je na zvoleném území zastoupena slezská jednotka, která z velké části překrývá již zmíněnou jednotku podslezskou (MACKOVČIN, JATIOVÁ, 2007, s. 154 – 5).

Obr. 2: Geologický podklad zájmového území (Cenia, upravila J. Burešová)

Z obrázku je patrné, že v modelovém území dominují terciérní horniny alpsky zvrásněné – přesněji pískovce, břidlice (označeny žlutou barvou). Z kvartérních hornin (prezentovány šedou barvou) jsou to hlíny, spraše, písky, štěrky. Zelená barva představuje mezozoické horniny alpsky zvrásněné – pískovce, břidlice.

Celý okres Vsetín neoplývá přílišným bohatstvím na nerostné suroviny. V oblasti u Hrachovce se nacházejí jílovcová ložiska, která byla využívána k cihlářské výrobě (PAVELKA, TREZNER, 2001, s. 16 – 18). Abrasní materiál potřebný ve sklárství se těžil v oblasti Brňov. Drobná ložiska šterkopísku jsou u obcí Lhotka nad Bečvou, Zašová, Jarcová. Jinak malé lomy určeny pro těžbu stavebního kamene nebo vápence, již nejsou v provozu a z některých se stala chráněná území, např.: Jasenice.

4.1.2 Geomorfologická složka

Dle Demkova (2006) geomorfologického členění ČR spadá zájmové území do:

provincie: Západní Karpaty

podprovincie: Vnější Západní Karpaty

oblast: Západobeskydské podhůří

celek: Podbeskydská pahorkatina

podcelek: Příborská pahorkatina

okrsek: Středobečevská niva

okrsek: Helštýnská vrchovina

podcelek: Kelčská pahorkatina

okrsek: Provodovický hřbet

okrsek: Loučská brázda

oblast: Západní Beskydy

celek: Rožnovská brázda

okrsek: Zašovská pahorkatina

Z uvedeného přehledu vyplývá, že zájmové území se rozprostírá v geomorfologické podprovincii Vnějších Západních Karpat. Tato podprovincie se vyznačuje mladým vrásnozlomovým flyšovým pohořím, které vzniklo alpinským vrásněním v průběhu třetihor. Modelová oblast spadá do okrsků Středobečevské nivy, Helštýnské vrchoviny, Provodovického hřbetu, Loučské brázdy a Zašovské pahorkatiny (DEMEK, 2006).

Postupnou modelaci reliéfu způsobilo i mrazové zvětrávání, území patří mezi oblasti aktivních svahových pochodů i sesuvů (MACKOVČIN, JATIOVÁ, 2007). K fluvialním tvarům reliéfu patří údolní niva kolem koryta řeky Bečvy včetně jejích přítoků.

4.1.3 Pedologická složka

Popisovaná oblast příliš neoplývá různorodostí půdních typů. Nalézají se zde:

- kambizemě (hnědé půdy, převládající typ)
- fluvizemě (nivní půdy)
- pseudogleje (jejich výskyt je ojedinělý)

Kambizemě (KA) jsou půdy s kambickým hnědým (braunifikovaným) horizontem. Ten byl vyvinut převážně v hlavním souvrství svahovin magmatických, metamorfických a sedimentárních hornin, ale i jim odpovídajících souvrstvích, např. v nezpevněných lehčích až středně těžkých sedimentech. Postrádá jílovitý povlak. Ve vymezeném území se prolíná kambizem typická s kambizemí pseudoglejovou. Tyto půdní typy vznikly na podkladu svahovin karbonátových flyšových břidlic a pískovců.

Fluvizemní půdy (FL) jsou charakterizovány pouze fluvickými znaky tj. vrstevnatostí, nepravidelným rozložením organických látek s obsahem pod 0,5 % v celém profilu. V profilu je obtížné zaznamenat tvorbu kambického horizontu, jde zde možné nalézt útvary, vznikající vsakem vody při záplavách. Tento typ půdy vzniká a ukládá se především v nivách řek a potoků z povodňových sedimentů. Proto jej můžeme nalézt zejména v pásmu lemujícím koryto řeky Bečvy (i Vsetínské a Rožnovské).

Pseudoglej (PG) je význačná svým mramorovaným redoximorfním diagnostickým horizontem. Vytváří se ze zvrstvených či nepropustných substrátů. Svá ložiska nalézá v rovinatých částech reliéfu, ve kterých je vyšší obsah humusu (např. pod lesními porosty). Severně a severovýchodně od Valašského Meziříčí se objevují malé okrsky luvizemě pseudoglejové na sprašových hlínách (BENETA, online; MACKOVČIN, JATIOVÁ, 2007, s. 161).

4.1.4 Hydrologická složka

Podzemní vody

Podstatná část okresu Vsetín neoplývá velkým množstvím podzemní vody. Hlavní důvodem je geologická stavba oblasti. Ta je tvořena málo propustnými horninami karpatského flyše. Právě ten příliš nepřispívá k oběhu a shromažďování podzemní vody (PAVELKA, TREZNER, 2001, s. 53).

I přes chudé podzemní vody se zde nacházejí četné prameny. Jedním z nich je pramen v obci Zašová. Celým názvem jde o Poutní areál Stračka s mariánským pramenem. Toto místo je opředeno mnoha pověstmi. Jisté ale je, že již v roce 1811 byla postavena průtoční komora od pramene. Následně byl vystavěn kamenný kříž (v r. 1853) a později v roce 1895 byla vytvořena kaplička se sochou Panny Marie. Nedávno (v letech 1999 až 2003) byla provedena rekonstrukce tohoto poutního místa a byl zde zbudován areál s pramenitou vodou (Zašová, online).

Obr. 3: Poutní areál Stračka s pramenem v obci Zašová (foto J. Burešová, 31. 3. 2012)

Povrchové toky

Nejdelším a nejvýznamnějším tokem je řeka Bečva. Ta odvodňuje vymezené území a vlévá se do řeky Moravy, která následně vtéká do Dunaje a ústí do Černého moře (PAVELKA, TREZNER, 2001, s. 53).

Řeka Bečva vzniká soutokem Vsetínské a Rožnovské Bečvy ve Valašském Meziříčí. Je to největší levostranný přítok řeky Moravy, do které ústí u obce Troubky. Nejprve protéká napříč Podbeskydskou pahorkatinou. Teprve u Hranic na Moravě se dostává do Moravské brány, kterou teče až do Přerova. Závěrečný úsek toku ještě před ústím do Moravy se nachází na území Hornomoravského úvalu (VLČEK, 1984, s. 55). Na toku jsou přítomny i hydrologické stanice. Jsou umístěny na Rožnovské Bečvě ve Valašském Meziříčí a na Vsetínské Bečvě v obci Jarcová (Český hydrometeorologický ústav, online).

K největším přítokům řeky Bečvy na zájmovém území patří potoky Loučka, Svinov a řeka Juhyně, které tvoří levé přítoky. Mezi pravé přítoky patří Černý potok, Jasenický potok a potok Mřenka (mapa 1:50 000). Monitorující stanice vodního stavu se nachází i na řece Juhyni v obci Kelč (Český hydrometeorologický ústav, online).

Obr. 4: Řeka Bečva (foto Jana Burešová, 7. 4. 2012)

Vodní plochy

V modelovém území není žádná velká vodní plocha, ale můžeme zde najít několik mokřadních stanovišť. Cenným územím, s ohledem na ochranu krajiny, je především lokalita mokřadního typu Rybníky u Hrachovce a vodárenské území u Hrachovce. Jako další lze jmenovat rybníčky v areálu ZD v Podlesí, rybníky na Juřince a na toku Svinov mezi Juřinku a Lhotou u Choryně. U posledně zmíněné lokality existuje perspektiva pro vyhlášení ochrany přírody (PAVELKA, TREZNER, 2001, s. 433).

S plochou 36 ha zaujímá Velký choryňský rybník největší vodní plochu ve vymezeném území. Je protékán potokem Žebrák, který ústí do potoku Mřenka (mapa 1:50 000). Následující druhé místo obsazuje Malý choryňský rybník (o rozloze 9 ha) (PAVELKA, TREZNER, 2001, s. 54).

Vybrané území nedisponuje žádným velkým vodním dílem. Avšak za zmínku stojí nedaleká, 10 km jihovýchodně od Valašského Meziříčí vzdálená, vodní nádrž Bystřička. Její existence může ovlivňovat hydrologický režim v zájmovém území, zejména v době povodňových situací. Byla dostavěna roku 1912 na řece Bystřici právě z důvodu ochrany před povodněmi. Vodní plocha má 38 ha a stálý objem nádrže činí 1,5 mil. m³. Zásobní objem 0,44 mil. m³, celkový objem činí 4,96 mil. m³, maximální hloubka je 26,8 m. V současné době má uplatnění především v rekreaci (např. koupání, sportovní rybaření) (VLČEK, 1984, s. 74).

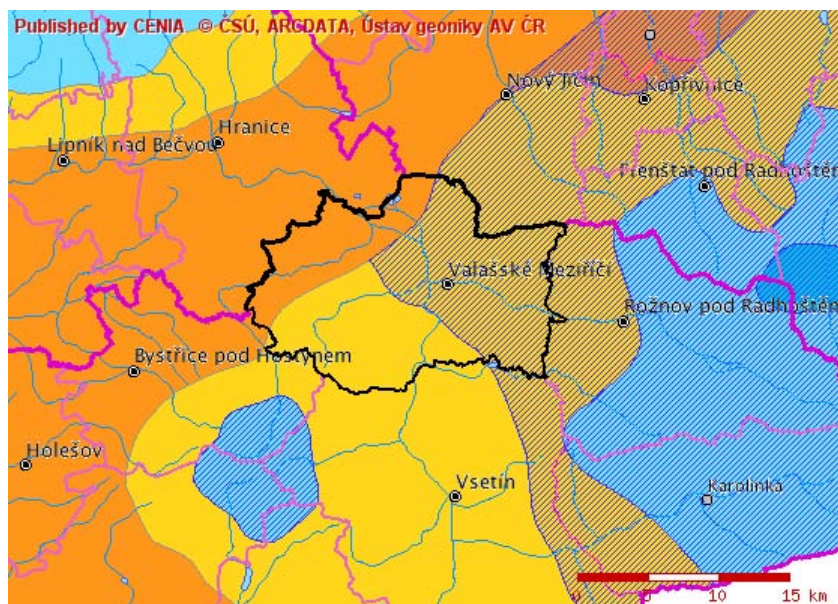
4.1.5 Klimatologická složka

Charakteristika klimatických oblastí

Zájmová oblast se rozprostírá v mírně teplé oblasti MT 7 – 11. Této oblasti odpovídá žlutá barva na obr. 5. Ze severozápadu hraničí s teplou oblastí T2 (označena na obr. oranžovou barvou). Modrým šrafováním na obr. je vyznačeno území bohaté na srážky, které zabírá severovýchodní část.

Mírně teplé klimatické oblasti v rozmezí od M7 po M11, které zde převládají, se vyznačují podobnými projevy. Obecně platí, že oblast s vyšším číslem je teplejší. Popisované oblasti jsou význačné běžně dlouhým až dlouhým, mírně teplým až teplým létem, které je také mírně suché až zcela suché. Přechodná období jsou krátkého trvání, s mírně teplým až teplým jarem i podzimem. Co se týče zimy je standartně dlouhá až krátká. Teplotně je mírná a může dosahovat i teplejších hodnot. Vždy je ale suchá až velmi suchá a sněhová pokrývka má krátkého trvání.

Teplá klimatická oblast T2 se nijak velkými rozdíly neliší od již zmíněných oblastí M7 – 11. Je popisována velmi dlouhým, teplým a suchým létem. I přechodné období je velmi krátké, s teplým jarem i podzimem. Následuje krátká, teplotně velmi mírná, suchá až velmi suchá zima, kde sněhová pokrývka nemá dlouhého trvání (QUITT, 1971).

Obr. 5: Klimatické oblasti zájmového území (Cenia, upravila J. Burešová)

Přímo ve Valašském Meziříčí v areálu hvězdárny je zřízena meteorologická stanice Českého hydrometeorologického ústavu. Svůj provoz zahájila 1. 1. 1957 a je funkční až do současnosti (Astrovm, online).

Obr. 6: Meteorologická stanice v areálu hvězdárny ve Valašském Meziříčí (foto J. Burešová, 31. 3. 2012)

4.2 Sekundární struktura

Sekundární struktura se zabývá především hmotnými, materiálními prvky krajiny (tím se odlišuje od terciární struktury – viz následující kapitola). Její dominantu zaujímá zemský povrch krajiny a jeho rozmanité prvky. V dnešní době je velmi pozměňován a hojně využíván člověkem, např. v podobě zástavby. Pro tento popis se používá termín land use. Druhý termín land cover se souhrnně používá pro tuto strukturu krajiny a představuje skutečně viditelný povrch krajiny (MILKLÓS, IZAKOVIČOVÁ, 1997, s. 23). Mezi důležitá hlediska sekundární struktury krajiny spadá:

- a) jejich biologický obsah (zahrnuje skutečnou faunu a flóru)
- b) způsob využívání země (např. zemědělství, zahrady, sady)
- c) jejich prostorové struktury (svou pozornost směřuje převážně na technicko-urbanistická díla) (MILKLÓS, IZAKOVIČOVÁ, 1997, s. 83).

4.2.1 Obsah bioty

V rámci biogeografického členění je území charakterizováno z fyto geografického i zoogeografického hlediska.

Oblast spadá do Karpatského mezofytika, tedy do oblasti výskytu organických druhů mírného pásma (mapa regionálně fyto geografického členění ČSR).

Dále se území nachází v biogeografické provincii středoevropských listnatých lesů, Západokarpatské podprovincie a konkrétně náleží do tří bioregionů (CULEK, 1996).

Bioregiony spadající do SO ORP Valašské Meziříčí:

- Hranický bioregion
- Hostýnský bioregion
- Vsetínský bioregion

Hranický bioregion

Bioregion se rozprostírá na východě střední Moravy a spadá do geomorfologických celků Moravské brány, Podbeskydské pahorkatiny, výběžku Nížkého Jeseníku, Hornomoravského úvalu a také Vizovické vrchoviny. Tvoří jej převážně pahorkatiny, které nejvíce pokrývá dubovo-bukový porost, avšak v západní části bioregionu se vyskytuje buko-dubový vegetační stupeň. Dubohabrové háje jsou

střídány malými enklávami bikových bučin a kyselých doubrav. Rostlinná a živočišná složka se navzájem propojuje v prvcích karpatského a hercynského předhůří. V zastoupení poměrně bohaté bioty chybí druhy horské a méně typické jsou široké nivy s luhy a olšinami i ploché úpatí Nízkého Jeseníku.

V současné době převažuje orná půda a v lesních porostech jsou zastoupeny převážně dubohabřiny. To se ovšem netýká porostů s kulturními jehličnany (CULEK, 1996, s. 207).

Hostýnský bioregion

Hostýnské vrchy se nachází na východní Moravě a spadají do Hostýnsko–vsetínské hornatiny a severního výběžku Vizovické vrchoviny. Reliéf je tvořen nízkou hornatinou pískovcových flyšů. Tento bioregion, čtvrtého a pátého vegetačního stupně, neoplývá širokou druhovou rozmanitostí. K biotě náleží karpatské bučiny, suťové lesy bez suchomilných druhů. Ve východní části se vyskytují sušší stanoviště, bučiny s bikovým podrostem, borovice a smrky. Tato netypická část bioregionu vytváří pozvolný přechod k Vsetínskému bioregionu.

V současnosti převládají v lesních společenstvech kulturní smrčiny, bučiny a ojediněle jedlové porosty (CULEK, 1996, s. 218).

Vsetínský bioregion

Rozsáhlé horské hřbety pískovcových flyšů s mnoha rozsochami zabírají severovýchodní Moravu a část Slovenska. Jedná se o geomorfologický celek Javorníky, dále východní část celku Hostýnsko–vsetínské hornatiny a severní výběžek Vizovické vrchoviny. Západokarpatská biota odpovídá pátému vegetačnímu stupni s květnatými bukovými lesy, kde od severovýchodu zasahují horská společenstva. V lesních stanovištích je typické zalesnění jedlí přetrvávající až do současnosti a také horské louky a pastviny. Souhrnně lze označit rostlinstvo za bohaté.

Přechodný pás k Hranickému bioregionu, který vytváří nízká Rožnovská kotlina, údolí Bečvy pod Vsetínem, jíž lemují dubohabrové háje a jižní výběžek bioregionu, zabírá jen malou část území.

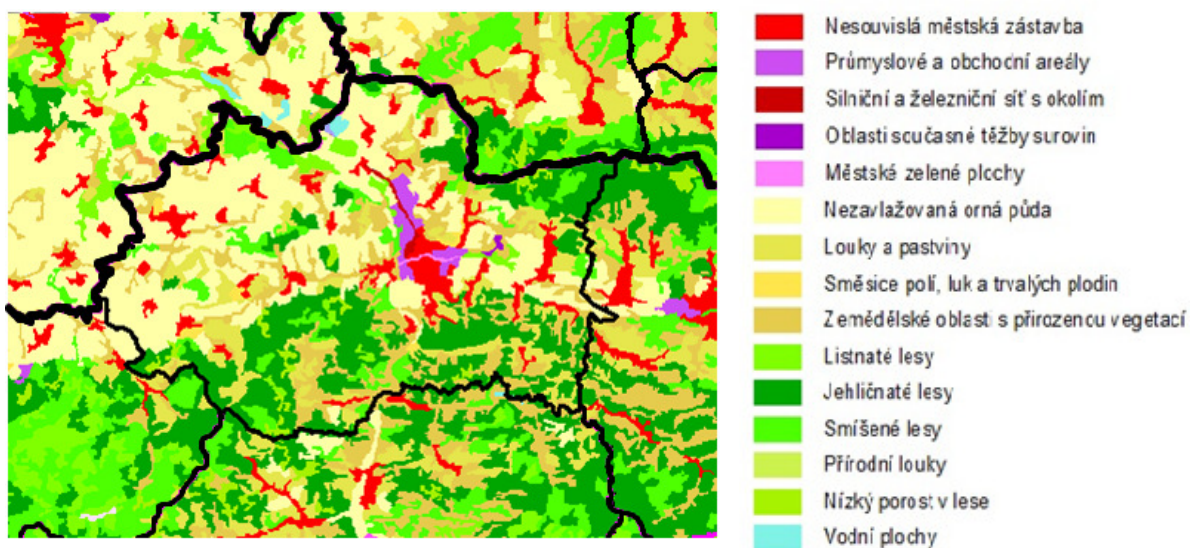
Podobně jako v předešlých bioregionech převládajícími dřevinami jsou kulturní smrčiny a zároveň jsou k vidění i pozůstatky jedlových a javorových bučin. V nezalesněném terénu dominují horské louky a pastviny (CULEK, 1996, s. 220).

4.2.2 Land cover

Tento pojem představuje skutečně viditelné pokryvy neboli kryty zemského povrchu krajiny. Značí veškeré reálné přírodní pokryvy i pokryvy uměle vytvořené. Spadá sem jakákoli vegetace (lesy, louky, pole apod.), půda, geomorfologické jevy a skalní útvary a modifikované povrchy vytvořené lidmi, např. stavby, technické objekty. Land cover je charakteristický pro oblasti, které umožňují pohled přímo na fyzické vlastnosti povrchu, např. pomocí dálkového průzkumu země. Rozdíl mezi land cover a land use je ten, že určitá část land cover může být současně využita rozdílnými způsoby lidské činnosti (Erle Ellis, online). Organizace CORINE provádí popis land cover (Cenia, online).

MIKLÓS a IZAKOVIČOVÁ (1997, s. 83) rozdělují zemský povrch do čtyř souhrnějších skupin ploch – lesních, vodních, zemědělských a zastavěných.

K lepší ilustraci a orientaci land cover vymezeného území byla použita mapa z portálu CENIA.

Obr. 7: Mapa land cover vymezeného území (Cenia, upravila J. Burešová)

Obrázek 7 demonstruje, že dominantním pokryvem je zemědělská a lesní půda. Naopak vodní plochy jsou zastoupeny v naprosté menšině (jedná se o soustavu Choryňských rybníků). Nejvíce zastavěné plochy se nachází ve Valašském Meziříčí, kde se současně soustřeďuje zástavba průmyslových objektů. Ostatní zastavěné plochy malé rozlohy odrážejí lokalizaci obcí správního obvodu. Jednotlivé obce propojují místní komunikace (ty jsou malých rozměrů a nejsou v mapě patrné).

Tab. 1: Přehled a rozlohy typů ploch ve vymezeném území pro rok 2010

	absolutní hodnoty (ha)	relativní hodnoty (%)
celková výměra území SO ORP	22 964	100
lesní půda	7 720	33,62
vodní plochy	343	1,49
zemědělská půda	12 131	52,83
zastavěné plochy	503	2,19
ostatní plochy	2 267	9,87

Zdroj: Český statistický úřad, online.

Lesní plochy

Představují nejpřirozenější formy porostů. Můžeme rozlišovat jehličnaté, listnaté, smíšené i monokulturní lesy různé velikosti. Dále se sem řadí lesní školky, křoviny, stromořadí, solitéry. Důležitými jevy jsou remízky, křovištní rostlinstvo, porosty na okrajích, které vytváří přechodné zóny mezi rostlinnými společenstvy, tzv. ekotony. Mimo vytváření ekologické rovnováhy a stability krajiny plní lesní společenstva i jiné funkce. Např.: produkční, ochrannou (působí proti erozi půdy) a environmentální (MILKLÓS, IZAKOVIČOVÁ, 1997).

V modelovém území zaujímá lesní půda svými 7 720 ha (tedy 33,62 %) druhou příčku z celkové rozlohy území (viz tab. 1).

Tab. 2: Rozloha lesů v SO ORP Valašské Meziříčí k 31. 12. 2010

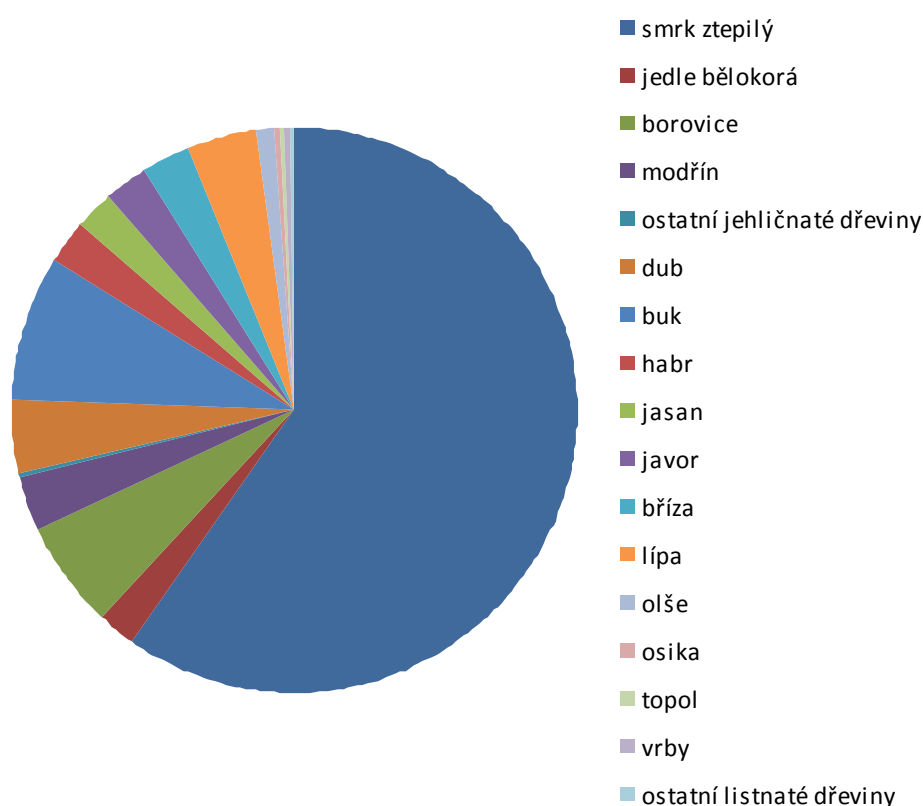
	porostní plocha	
	absolutní hodnoty (ha)	relativní hodnoty (%)
celková rozloha lesů	7 495,63	100
jehličnaté lesy	5 340,83	71,25
listnaté lesy	2 154,80	28,75
holina	118,56	-

Zdroj: ÚHUL, online.

Tab. 3: Rozloha lesů dle kategorií lesů v SO ORP Valašské Meziříčí k 31. 12. 2010

	porostní plocha	
	absolutní hodnoty (ha)	relativní hodnoty (%)
celková rozloha lesů a holiny	7614,19	100,00
les hospodářský	7383,88	96,98
les ochranný	0	0,00
les zvláštního určení	230,31	3,02

Zdroj: ÚHUL, online.

Obr. 8: Výšečový graf znázorňující druhovou skladbu dřevin v SO ORP Valašské Meziříčí k 31. 12. 2010 (zdroj dat: ÚHUL, online)

Z uvedených tabulek (2, 3) vyplývá, že majoritní složku lesní plochy ve vymezeném území tvoří jehličnaté lesy (5 340,83 ha, tedy 71,25 %) a lesy hospodářského typu (7383,88 ha, 96,98 %). Jejich druhovému složení dominuje smrk, následován bukem a borovicí (viz obr. 8).

Vodní plochy

Autoři Miklós a Izakovičová (1997) zařazují do této skupiny přirozeně i uměle vzniklé vodní toky a plochy. Přitom pásmo voda – souš může vytvářet biotopy s bohatou faunou a flórou.

Ve vymezeném území je nejdominantnější vodní plochou Rožnovská a Vsetínská Bečva a její následný soutok. Různá mokřadní stanoviště a rybníky (např. Choryňské rybníky) zaujímají pouze malou rozlohu. Nenachází se zde žádné vodní dílo. Celkově zabírají vodní plochy 343 ha (1,49 %) vymezeného území (viz tab. 1).

Tab. 4: Rozlohy vodních ploch v jednotlivých obcích vymezeného území pro rok 2010

	vodní plochy		pořadí obcí dle velikosti vodních ploch od největších po nejmenší
	absolutní hodnoty (ha)	relativní hodnoty (%)	
SO ORP	342,95	100	
Branky	6,26	1,83	12.
Choryně	106,66	31,10	1.
Jarcová	9,16	2,67	8.
Kelč	36,75	10,72	3.
Kladeruby	13,73	4,00	7.
Kunovice	4,31	1,26	13.
Lešná	20,16	5,88	4.
Loučka	4,18	1,22	14.
Mikulůvka	7,01	2,04	11.
Oznice	2,47	0,72	15.
Podolí	2,33	0,68	16.
Police	7,98	2,33	10.
Sřtřítež nad Bečvou	14,13	4,12	6.
Valašské Meziříčí	83	24,20	2.
Velká Lhota	8,08	2,36	9.
Zašová	16,74	4,88	5.

Zdroj: Český statistický úřad, online.

Zemědělské plochy

Mezi zemědělské plochy spadají:

- a) trvalé travnaté porosty (např.: louky a pastviny – ty představují nejpřirozenější formy hned po lesích, vlhké nebo podhorské terény, rašeliniště a vřesoviště)
- b) pole (např.: ruderální vegetace, orná půda, skleníky),

c) trvalé kultury (např.: zahrady, sady, vinice, chmelnice) (MILKLÓS, IZAKOVIČOVÁ, 1997).

V zájmovém území zastupují zemědělské půdy jednu z největších ploch. Svou rozlohou 12 131 ha představují 52,83 % z celkové plochy zájmového území (viz tab. 1).

Tab. 5: Rozlohy zemědělských ploch v jednotlivých obcích vymezeného území pro r.2010

	zemědělská půda		z toho půda v ha:				
	absolutní hodnoty (ha)	relativní hodnoty (%)	orná půda	zahrady	sady	chmelnice, vinice, louky	ostatní půda
SO ORP	12 130,89	100,00	6 959,45	917,87	156,25	–	4 097,32
Branky	452,18	3,73	356,13	21,43	1,62	–	73
Choryně	520,45	4,29	394,98	22,51	20,19	–	82,77
Jarcová	213,39	1,76	46,39	26,68	8,65	–	131,67
Kelč	2 107,92	17,38	1 576,23	103,44	18,29	–	409,96
Kladeruby	507,56	4,18	381,29	30,57	3,64	–	92,06
Kunovice	603,05	4,97	475,11	25,55	5,39	–	97
Lešná	1 354,61	11,17	841,48	83,11	14,46	–	415,56
Loučka	442,14	3,64	237,03	34,49	4,12	–	166,5
Mikulůvka	419,86	3,46	187,18	16,62	6,63	–	209,43
Oznice	216,9	1,79	80,48	14,79	2,67	–	118,96
Podolí	220,36	1,82	90,65	15,45	1,27	–	112,99
Police	721,50	5,95	559,75	19,99	8,65	–	133,11
Sřtřítež nad Bečvou	382,42	3,15	1 75,81	26,73	2,89	–	176,99
Valašské Meziříčí	2 496,64	20,58	1 412,8	372,24	45,71	–	665,89
Velká Lhota	481,16	3,97	78,97	16,41	3,45	–	382,33
Zašová	990,75	8,17	65,17	87,86	8,62	–	829,1

Zdroj: Český statistický úřad, online.

Zastavěné plochy

Zahrnují člověkem vytvořená sídla a technická díla. K sídlům se řadí obytné zóny a k nim přiléhající zeleň, parky, sportoviště a rekreační areály různého charakteru a služeb. Technická díla zaštiťují průmyslové zóny (př. těžební oblasti, výrobní areály), objekty infrastruktury (př. skladové prostory), skládky, vojenské areály a zemědělské stavby (MILKLÓS, IZAKOVIČOVÁ, 1997).

Svou rozlohou 503 ha obsazují zastavěné plochy 2,19 % z celého modelového území (viz tab. 1).

Tab. 6: Rozlohy zastavěných ploch v jednotlivých obcích vymezeného území pro r. 2010

	zastavěné plochy		pořadí obcí dle velikosti zastavěných ploch od největších po nejmenší
	absolutní hodnoty (ha)	relativní hodnoty (%)	
SO ORP	503,12	100	
Branky	14,74	2,93	5.
Choryně	12,83	2,55	7.
Jarcová	8,97	1,78	13.
Kelč	46,59	9,26	3.
Kladeruby	8,53	1,70	14.
Kunovice	9,93	1,97	11.
Lešná	55,16	10,96	2.
Loučka	13,47	2,68	6.
Mikulůvka	9,86	1,96	12.
Oznice	6,13	1,22	15.
Podolí	5,76	1,14	16.
Police	10,7	2,13	9.
Sřtřítež nad Bečvou	10,02	1,99	10.
Valašské Meziříčí	242,1	48,12	1.
Velká Lhota	11,26	2,24	8.
Zašová	37,07	7,37	4.

Zdroj: Český statistický úřad, online.

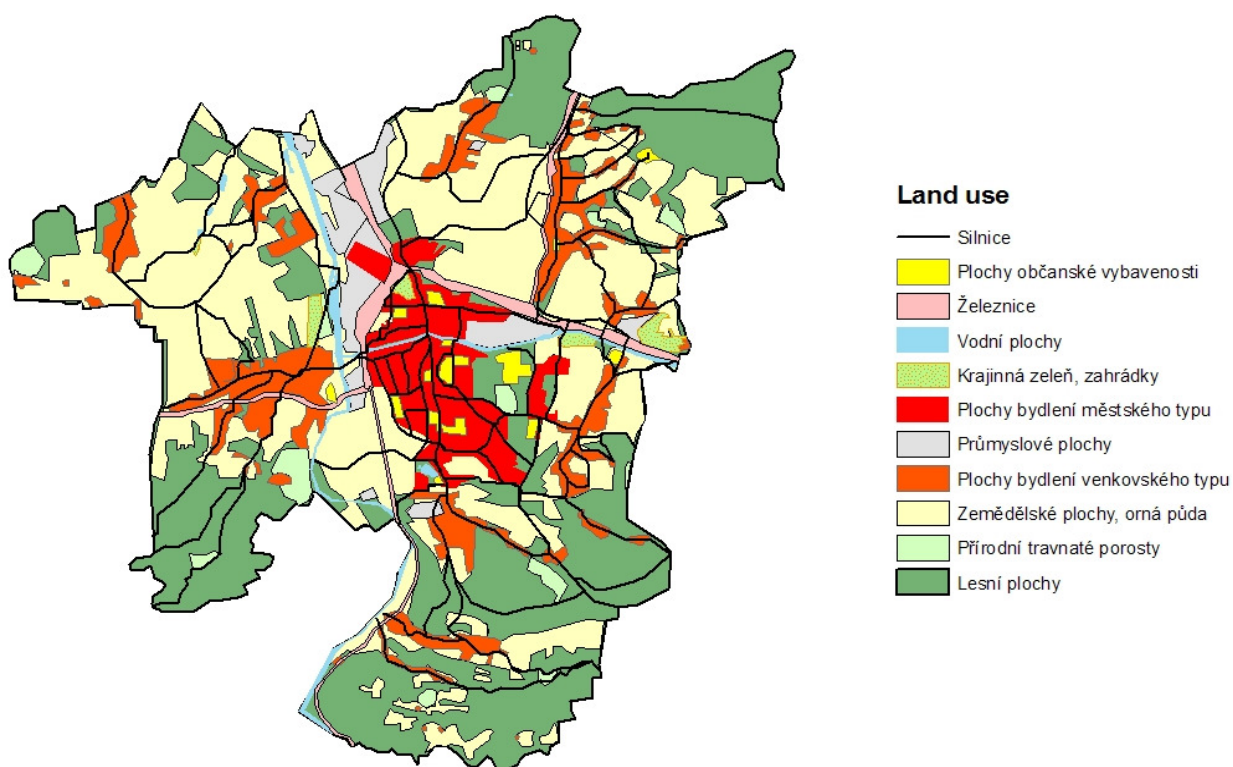
K rozsáhlé průmyslové zóně ve Valašském Meziříčí patří podniky DEZA a CS Cabot, které svou výrobou sazí spadají do chemického průmyslu. Tato zástavba plynule přechází k obchodnímu areálu a k Mlékárně Valašské Meziříčí. U výjezdu z města na Rožnov pod Radhoštěm leží areál Schott Solar. Tato společnost vyrábí fluorescenční zářivky např. do LCD obrazovek. V průmyslové zóně Lešná byl postaven nový závod CIE Plasty CZ. Specializuje se na výrobu plastových dílů pro automobilový průmysl. V obytné zóně v centru města převažuje paneláková zástavba.

V okolí chemických podniků dochází k znečištění pevnými prachovými částicemi. Monitoring ovzduší je prováděn dvěma stanicemi (ZŠ Masarykova a Obora). Roční imisní limit polévatého prachu (PM_{10}) by neměl překročit hranici $40 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$. V roce 2011 byla hodnota roční průměrné koncentrace (PM_{10}) ve stanici ZŠ Masarykova $27,3 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ a ve stanici Obora $32,6 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ (MĚSTO VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ, online).

4.2.3 Land use

Pod tímto termínem rozumíme konkrétní využití zemského povrchu neboli půdy lidmi. NAVEH a LIEBERMAN (1994, s. 211) uvádějí, že jde konkrétně o obsazení půdy nebo vodní plochy pro jakoukoli lidskou činnost či určitý účel. S tím současně souvisí využití vzdušného prostoru nad zemským povrchem nebo prostoru na vodní hladině. Erle Ellis (eoeath, online) doplňuje k definici land use o vyjmenování přímo jednotlivých odvětví využívající půdu – zemědělství, lesnictví, pozemní stavebnictví. Taktéž může půdu obsazovat nebo s ní nakládat. Další způsob využití může mít ochranný charakter.

Pro lepší orientaci a charakteristiku land use byla vytvořena mapa.

Obr. 10: Mapa land use města Valašského Meziříčí (na vytvoření mapy byl použit územní plán města Valašského Meziříčí; MĚSTO VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ, online)

K popisu jednotlivých složek land use zmiňovaného města poslouží vytvořená mapa. Lze z ní vyčíst:

- *vodní plochy*

Větší plochy zachytitelné v daném měřítku do mapy je soutok Rožnovské a Vsetínské Bečvy a rybník v Podlesí.

- *lesní plochy*

Lesní porosty, které jsou majetkem města, nalezneme převážně na severní a jižní hranici okraje města. Můžeme jmenovat např. Městský háj v městské části Podlesí (jih) nebo v severní části města zvané Obora.

- *zemědělské plochy, orná půda*

Zemědělsky využívané plochy mají menší plošné zastoupení než lesy. Tvoří spíše malé, roztroušené plochy.

- *průmyslové plochy*

V severní části se nachází významná průmyslová zóna chemického průmyslu. Sídli zde podniky CS Cabot a DEZA. Směrem k centru pokračuje průmyslová zóna areálem mlékáren. U východního okraje města je situován bývalý areál Tesly, skláren a bývalá cihelna Hrachovec. V jejich bezprostřední blízkosti našel uplatnění nově postavený rozlehlý areál Schott Solar.

Obr. 9: Areál podniku DEZA (foto J. Burešová, 2012)

- *železnice*

Železniční tratě jsou orientovány na sever (směr Hranice), na východ (Rožnov pod Radhoštěm), na jih (Vsetín). Méně významné jsou severovýchodní trať (Frenštát) a západní trať (směr Kojetín).

- *krajinná zeleň, zahrádky*
Zabírají jedny z nejmenších ploch ve vytýčené oblasti a jsou využívány především pro rekreaci. Např.: park u zámku Kinských, park Abácie, park Botanika (u Gymnázia Františka Palackého byl vytvořen jako učební pomůcka) a levý břeh Rožnovské Bečvy u Hrachovce.
- *plochy bydlení městského typu*
Tyto sídelní plochy se rozkládají ve středu města. V přímo v centru jsou to městské cihlové domy (Křižná). Mezi větší sídliště panelákového typu patří oblast Vyhlídky a Štěpánova, které jsou situovány na jihu. V severní oblasti (městské části Obora a Potůčky) je zástavba staršího typu s převahou rodinných domů. V současnosti dochází k rozšiřování novostaveb jihovýchodním směrem.
- *plochy bydlení venkovského typu*
Zaujímají izolované ostrůvky obklopující centrální část města. V dřívější době tyto městské části tvořily samostatné obce. Jmenovitě jsou to: Lhotka, Juřinka, Krásno, Bynina, Krhová, Hrachovec, Podlesí (vznikla spojením obcí Křivé a Brňov), Poličná.
- *plochy občanské vybavenosti*
Do vymezené skupiny spadají městské a školní hřiště, areál s koupalištěm, akvaparkem, hokejová hala, tenisové kurty a stadion, dopravní hřiště.

4.3 Terciérní struktura

Jak již bylo zmíněno v úvodní kapitole, předmětem zájmu je soubor nehmotných prvků a jevů. Ty jsou spjaty s prvotní i druhotnou strukturou a jsou člověkem i společností různě chápány a přetvářeny. Do této charakteristiky spadají velkoplošná i maloplošná chráněná území. Dále sem lze přiřadit architekturu, zvyky, tradice, folklór, životní styl obyvatel apod., ale vždy bude společným činitelem obyvatelstvo a jeho nároky na životní prostor (MILKLÓS, IZAKOVIČOVÁ, 1997).

Následující část práce je zaměřena na popis maloplošných chráněných území, historických památek a lidového kroje vyskytujících se na zvoleném zájmovém území.

4.3.1 Chráněná území

V naší legislativě je zakotvena mimo jiné zvláštní ochrana přírody a krajiny. Přímo zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny určuje šest skupin zvláště chráněných území. Jmenovitě jsou to: národní parky (NP), chráněné krajinné oblasti (CHKO), národní přírodní rezervace (NPR), přírodní rezervace (PR), národní přírodní památky (NPP) a přírodní památky (PP) (Ministerstvo životního prostředí, online).

Ve vytyčené oblasti se nenachází žádná chráněná krajinná oblast. Hranice chráněné krajinné oblasti Beskydy končí pár kilometrů před hranicemi SO ORP Valašské Meziříčí. CHKO Beskydy patří se svou rozlohou 1160 km² k největším chráněným krajinným oblastem v České republice a zabírají podstatnou část okresu Vsetín. Zasahují do tří pohoří: Moravskoslezských Beskyd, Vsetínských vrchů a Javorníků. Předmětem ochrany jsou především původní pralesovité lesy s výskytem vzácných karpatských živočichů a rostlin. Neopomíjejí se však ani četné druhově bohaté louky a pastviny. V roce 2005 byla tato oblast zařazena do programu NATURA 2000. (AOKP ČR, online).

V zájmové oblasti se nachází několik maloplošných zvláště chráněných území: přírodní rezervace Choryňský mokřad a přírodní památky Bražiska, Choryňská stráž, Jarcovská kula, Jasenice a rákosiny u Stříteže nad Bečvou (mapa 1:50 000). Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny definuje:

- a) přírodní rezervaci jako „*Menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast.*“

- b) přírodní památku jako „Přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk.“

Tab. 7: Seznam přírodních rezervací a památek ve SO ORP Valašské Meziříčí

typ	název	katastrální území	rozloha (ha)	vyhlášení	nadmořská výška (m n. m.)
přírodní rezervace	Choryňský mokřad	Choryně	20,98	22.2.1999	272 – 275
přírodní památka	Choryňská stráž	Choryně	8,35	22.2.1999	310 – 375
	Jasenice	Jasenice	1,71	24.4.1991	312 – 324
	Jarcovská kula	Jarcová	0,10	19.5.1999	415 – 430
	Rákosiny u Stříteže nad Bečvou	Střítež nad Bečvou	1,76	29. 11. 1994	339 – 341
	Bražiska	Jarcová, Poličná	5	–	295 – 330

Zdroj: Chráněná území Zlínského kraje, online; MACKOVČIN, JATIOVÁ, 2007; PAVELKA, TREZNER, 2001.

Choryňský mokřad

Vytvořil se v údolní nivě řeky Bečvy, když se budovaly roku 1953 nedaleké Choryňské rybníky. Díky podmáčení půdy mezi hrází rybníka a severozápadní silnicí vedoucí do Hranic se dané stanoviště postupně obsazovalo mokřadními společenstvy (vysoké ostřice, rákosy, orobince, pcháčové louky). (PAVELKA, TREZNER a kol., 2001, s. 329). Předmětem ochrany se stal vodní ekosystém s ohroženými druhy rostlin a živočichů mokřadních stanovišť. Dále je oblast navržena do soustavy NATURA 2000 jako Evropsky významná lokalita (Chráněná území Zlínského kraje, online).

Podklad tvoří štěrkové říční usazeniny čtvrtohorního stáří, které jsou překryté nivními půdami. Usazeniny mohou být 4–5 m silné. Květena mokřadu vytváří pestrou mozaiku vlhkomilných druhů: od podmáčených pcháčových luk svazu *Calthion* a *Molinion* přes společenstva ostřic (svaz *Caricion gracilis*), rákosiny (svaz *Phragmition communis*) až po místa podmáčených olšin. V těchto podmínkách se daří: chrastici rákosovité (*Phalaroides arundinacea*), ostřici ostré (*Carex acutiformis*), zblochanu vodnímu (*Glyceria maxima*), vrbině obecné (*Lysimachia vulgaris*), orobinci široolistému (*Typha latifolia*), pcháči zelinnému (*Cirsium oleraceum*), devětsilu lékařskému

(*Petasites hybridus*), tužebníku jilmovému (*Filipendula ulmaria*), lakušníku vodnímu (*Ranunculus aquatilis*) a sadci konopáči (*Eupatorium cannabinum*).

Lokalita je také bohatá na vzácnější druhy rostlin. Jedná se o leknín bělostný (*Nymphaea candida*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), kapradiník bažinný (*Thelypteris palustris*) a žluťuchu lesklou (*Thalictrum lucidum*). Spíše ke kraji mokřadu severozápadním směrem k lužnímu lesu se nalézají malé ostrůvky stromů různých sukcesních stádií: olše lepkavá (*Alnus glutinosa*), dub letní (*Quercus robur*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), vrba jíva (*Salix caprea*), bříza bělokorá (*Betula pendula*), hloh obecný (*Crataegus laevigata*) a svída krvavá (*Swida sanguinea*) (MACKOVČIN, JATIOVÁ, 2007, s. 172).

Díky zoologickým průzkumům této lokality je známo víc jak 30 druhů vážek. Jedná se o šidélko páskované (*Coenagrion puella*), šidlatku páskovanou (*Lestes sponsa*) a vážku čtyřskvrnnou (*Libellula quadrimaculata*), ze vzácnějších druhů např. šídlo luční (*Brachytron pratense*) a vážku jasnoskvrnnou (*Leucorrhinia pectoralis*). Byla zde zaznamenána i nesytka sršňová (*Sesia apiformis*) a jiné běžné druhy motýlů.

Typická mokřadní jezírka jsou vhodná pro rozmnožování obojživelníků. Od žab jako je rosnička zelená (*Hyla arborea*), kuňka žlutobřichá (*Bombina variegata*), skokan hnědý (*Rana temporaria*) až po skupinu mloků jako čolek obecný (*Triturus vulgaris*). Ze skupiny plazů: užovka obojková (*Natrix natrix*) a ještěrka obecná (*Lacerta agilis*).

Příznivé mokřadní podmínky umožňují hnízdění mnoha druhů ptáků. Jsou jimi: chřástal kropenatý (*Porzana porzana*), chřástal vodní (*Rallus aquaticus*), cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*), cvrčilka slavíková (*Locustella luscinioides*), moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), rákosník proužkovaný (*Acrocephalus schoenobaenus*), rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*), strnad rákosní (*Emberiza schoeniclus*), moták pochop (*Circus aeruginosus*), bramborníček černohlavý (*Saxicola torquata*), bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*), hýl rudý (*Carpodacus erythrinus*) a ťuhák obecný (*Lanius collurio*). Útočiště při přeletech zde našli i bekasina otavní (*Gallinago gallinago*), čírka obecná (*Anas crecca*), kopřivka obecná (*Anas strepera*), vodouš šedý (*Tringa nebularia*) a volavky (*Ardea cinerea*, *A. purpurea*, *Egretta alba*) (Chráněná území Zlínského kraje, online).

Postupné obsazování mokřadu náletovými dřevinami (olše, vrby) značně omezuje jeho velikost. Právě sukcesní stadia mohou ohrožovat existenci mokřadu. Řešením je pravidelné kosení a likvidace náletových dřevin (PAVELKA, TREZNER a kol., 2001, s. 329).

Obr. 11: Přírodní rezervace Choryňský mokřad (foto J. Burešová, 26. 4. 2011)

Choryňská stráž

Nachází se taktéž u obce Choryně, ale západním směrem a je to nejdéle odlesněné místo ve vymezeném území. Jelikož se lokalita rozkládá na stráních s loukami, bez hustých porostů stromů a je dostatečně osvětlena sluncem, vytváří příhodné podmínky pro teplomilné i suchomilné organismy. Daný charakter vyhovuje hlavně dvěma orchideím: vstavači mužskému (*Orchis mascula* subsp. *signifera*) a vstavači kukačce (*Orchis morio*) (PAVELKA, TREZNER a kol., 2001, s. 329).

Geologický podklad tvoří flyšové pískovce a slepence typu strážského ždánicko-podslézské jednotky. Na svazích byly vytvořeny agrární terasy s kambizemí. Podle dřívějších zpráv zde byly dokonce i vinohrady a oblast se pravidelně kosila nebo byla spásána. Dnes je zde pouze extenzivní sad s ovocnými dřevinami, kde lze sledovat pozvolnou sukcesí původního dubového lesa. Po vyhlášení PP se stráž opět začala kosit a byly odstraněny náletové formy břízy bělokoré a topolu osiky.

Jižní svahy hostí především zástupce trav a květnatých luk. Např.: ovsík vyvýšený (*Arrhenatherum elatius*), chrpa luční (*Jacea pratensis*), řebříček obecný (*Achillea millefolium*), trojzubec poléhavý (*Sieglingia decumbens*), violka psí (*Viola canina*), vítod obecný (*Polygala vulgaris*), zvonek rozkladitý (*Campanula patula*), sveřep vzpřímený (*Bromus erectus*), válečka prapořitá (*Brachypodium pinnatum*) a ostřice chabá (*Carex flacca*). Z flóry náchylné na změnu teploty a vlhkosti to jsou druhy: čistec přímý (*Stachys recta*), kociánek dvoudomý (*Antennaria dioica*), modřeneček chocholatý (*Muscari comosum*), ostřice oddálená (*Carex distans*), rozrazil ožankovitý (*Veronica teucrium*), smldník jelení (*Peucedanum cervaria*) a smolnička obecná (*Steris*

viscaria). Při troše štěstí lze narazit na zárazu z okruhu zárazy alsaské (*Orobanche alsatica*), která je parazitem chrpy čekánku (*Colymbada scabiosa*) (Chráněná území Zlínského kraje, online).

Z dendrologického pohledu se zde nalézají: dub letní (*Quercus robur*), habr obecný (*Carpinus betulus*), lípa malolistá (*Tilia cordata*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*), bříza bělokorá (*Betula pendula*) a topol osika (*Populus tremula*). V sadech rostou běžné ovocné dřeviny (třešně, jabloně, slivoně švestky, z keřů pak hloh (*Crataegus* sp.)). Dále pak růže šípková (*Rosa canina*), trnka obecná (*Prunus spinosa*), líska obecná (*Corylus avellana*), svída krvavá (*Swida sanguinea*), brslen evropský (*Euonymus europaeus*), ptačí zob obecný (*Ligustrum vulgare*) a janovec metlatý (*Sarothamnus scoparius*) (MACKOVČIN, JATIOVÁ, 2007, s. 171).

Nezalesněné travnaté porosty jsou příhodné pro bezobratlé a pro hnízdící ptactvo. Bohužel, prozatím nebyl proveden zoologický průzkum. Prameny uvádí hojný výskyt otakárka fenyklového (*Papilio machaon*) a ze zástupců pravidelně hnízdícího ptactva krutihlava obecného (*Jynx torquilla*), ťuhýka obecného (*Lanius collurio*), žluvu hajní (*Oriolus oriolus*), vrabce polního (*Passer montanus*), pěnici hnědokřídrou (*Sylvia communis*), budníčka menšího (*Phylloscopus collybita*), budníčka většího (*Phylloscopus trochilus*), červenku obecnou (*Erithacus rubecula*), mlynařika dlouhoocasého (*Aegithalos caudatus*) a sýkory (*Parus major*, *P. caeruleus*, *P. palustris*). Dále např. koroptev polní (*Perdix perdix*) a ťuhýk šedý (*Lanius excubitor*), kteří hnízdí v bezprostřední blízkosti lokality (MACKOVČIN, JATIOVÁ, 2007, s. 171).

V současné době je jižní hranice Choryňské stráže obklopena soukromými pozemky. Lokalita je přístupná spíše ze severní strany.

Obr. 12: Přírodní památka Choryňská stráž (foto J. Burešová, 7. 4. 2012)

Jasenice

Synonymem k částečně zatopenému lomu je název Vápenka. V minulosti se zde těžil vápenec, který se ihned páčil na vápno. Opuštěný vápencový lom leží u obce Lešná. Díky vědeckým průzkumům se stal cenným paleontologickým nalezištěm (PAVELKA, TREZNER a kol., 2001, s. 335). Předmětem ochrany je právě těžbou odkrytý blok štramberských vápenců spodnokřídového stáří s fosilní faunou (korály, mlži, plži, polypovci, apod.) (MACKOVČIN, JATIOVÁ, 2007, s. 174).

Objevují se zde teplomilnější a suchomilnější druhy rostlin. Jsou to dobromysl obecná (*Origanum vulgare*), hadinec obecný (*Echium vulgare*), jehlice trnitá (*Ononis spinosa*), jahodník obecný (*Fragaria vesca*), komonice bílá (*Melilotus alba*), krvavec menší (*Sanguisorba minor*), mrkev obecná (*Daucus carota*), oman vrbolistý (*Inula salicina*), podběl obecný (*Tussilago farfara*), pupava obecná (*Carlina vulgaris*), šalvěj luční (*Salvia pratensis*), zvonek kopřivolistý (*Campanula trachelium*). Pár jedinců orchideje – kruštíku bahenního (*Epipactis palustris*) obsadilo stanoviště na prameništi, které je nad jezírkem Jasenického lomu. Opuštěný lom obsazují ranná stadia sukcesních dřevin, především keřů. Jsou jimi: krušina olšová (*Frangula alnus*), ptačí zob obecný (*Ligustrum vulgare*), svída krvavá (*Cornus sanguinea*), trnka obecná (*Prunus spinosa*), javor babyka (*Acer campestre*) a byla zde introdukována nepůvodní borovice černá (*Pinus nigra*) (Chráněná území Zlínského kraje, online; MACKOVČIN, JATIOVÁ, 2007, s. 174).

Předmětem provedených zoologických studií byli hlavně bezobratlí. V bývalém lomu identifikovali: srpovce *Pleuroxus striatoides* (jedná se o vzácný druh perloočky, jehož je to jediný výskyt na Moravě), perloočku *Rhynchotaloma rostrata* (ta má také nepravidelný výskyt), lukovku jezerní (*Alonopsis elongata*), buchanku zimní (*Cyclops insignis*), nezmara hvězdnatého (*Hydra stellata*), z pakomárovitých (*Chironomidae*) *Parametriocnemus stylatus* a *Guttipelopia guttipennis*. Zlatohlávek tmavý (*Oxythryrea funesta*) předsatvuje chráněného zástupce ze skupiny brouků.

Útočiště zde našel i rak říční (*Astacus astacus*), škeble rybníčná (*Anodonta cygnea*), člunice jezerní (*Acroloxus lacustris*), ještěrka obecná (*Lacerta agilis*), pěnice hnědokřídlá (*Sylvia communis*) (Chráněná území Zlínského kraje, online).

Nyní je území Jasenického lomu obeháno plotem, aby nebylo poškozováno návštěvníky.

Obr. 14: Přírodní památka Jasenice (foto J. Burešová, 7. 4. 2012)

Jarcovská kula

Přírodní památka Jarcovská kula je dominantní pískovcový skalní útvar a najdeme jej jihozápadně od obce Jarcová. Je tvořen hrubozrnným pískovcem a drobnozrnným slepencem ráztockých vrstev. Zároveň je tato osm metrů vysoká věž předmětem ochrany (Chráněná území Zlínského kraje, online). Stále je přetvářen selektivním zvětráváním a jeho součástí jsou voštiny, skalní výklenky a drobné výchozy (PAVELKA, TREZNER, 2001, s. 331).

Dle MACKOVIČE a JATIOVÉ (2007, str. 173) vegetace nepokrývá samotný geomorfologický útvar, ale obklopují jej husté porosty smrku ztepilého (*Picea abies*), které jsou doplněny dřevinami, jako jsou bříza bělokora (*Betula pendula*), dub letní (*Quercus robur*), borovice lesní (*Pinus sylvestris*) a modřín opadavý (*Larix decidua*). Podrobný botanický průzkum (ani zoologický) zde nebyl doposud proveden. Vyskytují se zde běžné druhy rostlin jako jestřábník zední (*Hieracium murorum*), starček Fuchsův (*Senecio ovatus*), kakost smrdutý (*Geranium robertianum*), z trav např. pšeníčko rozkladité (*Milium effusum*) (Chráněná území Zlínského kraje, online).

Jelikož se jedná o přírodní památku o velmi malé rozloze, předpokládá se druhová rozmanitost hlavně z řad bezobratlých živočichů – především hmyzu. Ze zástupců ptactva jsou to káně lesní (*Buteo buteo*), krkavec velký (*Corvus corax*), v křovinatých stráních za Jarcovskou kulou a nad obcí Jarcová hnízdí několik párů ťuhýka obecného (*Lanius collurio*) a vzácná pěnice vlašská (*Sylvia nisoria*) (Chráněná území Zlínského kraje, online).

V minulosti sloužily blízké odlesněné svahy jako obecní pastviny. Dnes má skalní výchoz a okolí spíše rekreační charakter. Samotná skála slouží horolezcům jako cvičná stěna a tím je bohužel částečně poškozována. K dalším faktorům poškození přispívá i sešlap a pálení ohňů (MACKOVČIN, JATIOVÁ, 2007, s. 173). Také je Jarcovská kula jednou (přesněji devátou) ze zastávek naučné stezky Tomáše Garrigua Masaryka (DVORSKÝ, ORÁLEK a kol., 2007).

Obr. 13: Přírodní památka Jarcovská kula (foto J. Burešová, 7. 4. 2012)

Rákosina ve Stříteži nad Bečvou

Poslední uvedená přírodní památka se skládá z mokřadu a jeho přilehlých vodních ploch. Ty se rozprostírají ve sníženině nivy Rožnovské Bečvy. Svou jižní hranicí sousedí s chráněnou krajinnou oblastí Beskydy. Celkově je útočištěm ohrožených živočichů vázaných na vodní prostředí – převážně pro ptactvo a obojživelníky: rosnička zelená (*Hyla arborea*), skokan štíhlý (*Rana dalmatina*), skokan hnědý (*Rana temporaria*), ropucha obecná (*Bufo bufo*), kuňka žlutobřichá (*Bombina variegata*), čolek velký (*Triturus cristatus*) (PAVELKA, TREZNER, 2001, s. 344).

Probádáním lokality bylo nalezeno přes 22 druhů vážek (*Odonata*). Např.: šídlatka tmavá (*Lestes dryas*), šídlo červené (*Anaciaeschna isosceles*). Dokonce zde byla objevena vážka jasnoskrnná (*Leucorrhinia pectoralis*), která představuje velmi vzácný eurosibiřský prvek na území České republiky. Samotný mokřadní ekosystém udává druhové složení stanoviště, tedy k vidění jsou vodní či hydrofilní organismy. Rostliny jsou zastoupeny převážně rákosinami a vysokými ostřicemi. Dále pak orobincem široolistým (*Typha latifolia*), karbincem evropským (*Lycopus europaeus*),

přesličkou poříční (*Equisetum fluviatile*), šípatkou střelolistou (*Sagittaria sagittifolia*), žabníkem jitrocelovým (*Alisma plantago-aquatica*), blatouchem bahenním (*Caltha palustris*) a řeřišnicí hořkou (*Cardamine amara*). Potočnice lékařská (*Nasturtium officinale*), třtina pobřežní (*Calamagrostis pseudophragmites*) a zevar jednoduchý (*Sparganium simplex*) se mohou vyskytovat na lokalitě ojedinele.

Bujná mokřadní vegetace poskytuje úkryt a hnízdiště ptactvu. Patří mezi ně: moták pochop (*Circus aeruginosus*), strnad rákosní (*Emberiza schoeniclus*), rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*), rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*), rákosník zpěvný (*Acrocephalus palustris*), bramborníček černohlavý (*Saxicola torquata*), chřástal vodní (*Rallus aquaticus*), chřástal kropenatý (*Porzana porzana*), slípka zelenonohá (*Gallinula chloropus*), kachna divoká (*Anas platyrhynchos*), potápka malá (*Podiceps ruficollis*), polák velký (*Aythya ferina*) a moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*). Z řad dalších obratlovců zde může žít bažant obecný (*Phasianus colchicus*), zajíc polní (*Lepus europaeus*), rejsek malý (*Sorex minutus*), rejsec vodní (*Neomys fodiens*), myška drobná (*Micromys minutus*) a hrabošík podzemní (*Pitymys subterraneus*) (Chráněná území Zlínského kraje, online).

Obr. 15: Přírodní památka Rákosiny ve Stříteži n. Bečvou (foto J. Burešová, 7. 4. 2012)

Bražiska

Dříve se na Valašsku kamenné prahy v řece Bečvě nazývaly pražiska. Až následné zkomolení tohoto slova, dalo vznik jménu uvedené přírodní památky. Nalézají se severozápadně od obce Jarcová na levém břehu Vsetínské Bečvy v Hošťálkovské vrchovině (Chráněná území Zlínského kraje, online).

Již zmíněné kamenné prahy v korytě Bečvy, které dosahují délky až 400 m a jsou lokalizovány u levého břehu, jsou tvořeny křivskými vrstvami zlínského souvrství. Vrstvy vytváří pískovcové lavice, které jednak odolávají zvětrávání a jednak obsahují organodetrický materiál: úlomky řas, skořápky dírkonožců, jehlice hub apod. Na přítomnosti pražisek nás mohou upozornit peřeje (PAVELKA, TREZNER a kol., 2001, s. 331).

Jejím cílem ochrany je listnatý les s přirozeným zastoupením různých druhů dřevin (lípa srdčitá (*Tilia cordata*), lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*), dub zimní (*Quercus petraea*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*), habr obecný (*Carpinus betulus*), ojediněle buk lesní (*Fagus sylvatica*) a jedle bělokorá (*Abies alba*)). Zároveň se ochrana vztahuje na rostliny, které odráží typickou karpatskou květenu. Z té zde například roste: ladoňka karpatská (*Scilla kladnii*), kyčelnice žláznatá (*Dentaria glandulosa*), lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), oměj vlčí (*Aconitum vulparia*), kopytník evropský (*Asarum europaeum*), prvosenka jarní (*Primula veris*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*), zapalice žluťuchovitá (*Isopyrum thalictroides*), podbílek šupinatý (*Lathraea squamaria*) i peníze modravý (*Thlaspi caerulescens*) a další. Jarní rostlina jaterník podléška (*Hepatica nobilis*) má zde své nejvýchodnější naleziště v České republice a současně jediné v okrese Vsetín.

Co se týče ornitologického pozorování, lze zde spatřit strakapouda malého (*Dendrocopos minor*), vzácnou pěnici vlašskou (*Sylvia nisoria*), která vyhledává k hnízdění spíše křoviny a ťuhýka obecného (*Lanius collurio*). Ve vodním prostředí je největší obsazení odlišnými druhy ryb u peřejí a skalních prahů. Např.: parma obecná (*Barbus barbus*), ouklejka pruhovaná (*Alburnoides bipunctatus*), jelec tloušť (*Leuciscus cephalus*), hrouzek obecný (*Gobio gobio*), pstruh obecný potoční (*Salmo trutta*), pstruh duhový (*Oncorhynchus mykiss*), mřenka mramorovaná (*Barbatula barbatula*) a ostroretka stěhovavá (*Chondrostoma nasus*) (*Chráněná území Zlínského kraje*, online).

Nedaleko tohoto místa je dvanácté zastavení naučné stazky T. G. Masaryka (DVORSKÝ, ORÁLEK a kol., 2007). Nebezpečí poškození přírodní památky hrozí špatným hospodařením, sesuvy půdy a regulačními pracemi v korytu řeky (PAVELKA, TREZNER a kol., 2001, s. 331).

Součástí modelového území jsou i naučné stezky. T. G. Masaryka, Jana Karafiáta, Klenov, Veřovické Vrchy a Velký Javorník. Poslední tři uvedené pokračují až za hranice vymezeného území (DVORSKÝ, ORÁLEK a kol., 2007).

4.3.2 Historické památky

Tab. 8: Přehled historických památek v ORP Valašské Meziříčí

sídelní útvar	část obce	památka	lokace	
Valašské Meziříčí	Krásno nad Bečvou	kostel sv. Jakuba Většího	Leninova (nyní Masarykova)	
		krucifix	Leninova (nyní Masarykova)	
		socha sv. Josefa s Ježíškem	Leninova (nyní Masarykova)	
		sochy - soubor soch	Masarykova	
		zámek Kinských	Zámecká	
		radnice	Leninova (nyní Masarykova)	
		rodinný dům	U Hasičské zbrojnice	
	Valašské Meziříčí	Valašské Meziříčí	kostel Nanebevzetí P. Marie	
			kostel Nejsvětější Trojice	
			hvězdárna stará	Vsetínská, Na Vyhlídce
			krucifix	Sokolská
			krucifix	Vrbenská
			socha sv. Floriána	náměstí Míru
			sloup se sochou P. Marie	náměstí Míru
			socha putti	ul?
			zámek Žerotínů	
			měšťanské domy	náměstí Míru
			pošta	náměstí Míru
			měšťanské domy	Pospíšilova
			městský dům - kavárna Slavie (Snoza)	Polášková, Vsetínská
			měšťanský dům	Vrbenská
			měšťanský dům	Vsetínská
			měšťanské domy	Náměstí
			měšťanské domy	Křížkovského
			měšťanské domy	Mostní
			měšťanský dům U apoštolů	náměstí Míru
			střední škola - gymnázium Františka Palackého	Husova
			kostel evangelický s farou	Blahoslavova
			škola - ústav hluchoněmých	
			vila	křižovatka ul. Příční a ul. J. K. Tyla
			hvězdárna	Vsetínská

Zdroj: MonumNet, online.

Tab. 9: Přehled historických památek v SO ORP Valašské Meziříčí

sídelní útvar	část obce	památky	lokace
Branky	Branky	kostel Neposkvrněného početí	
		socha sv. Jana Nepomuckého	při čp. 98
		zámek s parkem	
Jarcová	Jarcová	boží muka	naproti budově čp. 78
		krucifix	
Choryně	Choryně	kostel sv. Barbory	při zámku
		výklenková kaplička se sochou Madony s děckem	u čp. 45
		zámek	
Kelč	Kelč	kostel sv. Kateřiny	ve středu města
		kostel sv. Petra a Pavla	nám. bratří Kříčků
		boží muka	při silnici do Skaličky
		socha sv. Jana Nepomuckého	
		sýpka	
		zámek	nám. Osloboditelů
		radnice	nám. Osloboditelů
		měšťanské domy	náměstí
		fara	Bratří Kříčků
Kladeruby	Kladeruby	kaple se zvonící	náves
		kříž kamenný	u silnice ve směru na Kelč, proti čp. 78
		zemědělský dvůr	
Kunovice	Kunovice	hřbitov, z toho jen: socha P. Marie	
Lešná	Lešná	kostel Archanděla Michaela	
		křížová cesta - soubor dvou kaplí křížové cesty	
		zámek	
Loučka	Loučka	zámek	
Mikulůvka	Mikulůvka	vodní mlýn	
Oznice	Oznice	zemljanka - partyzánský bunkr	les
Podolí		-	
Police		-	
Střítež nad Bečvou	Střítež nad Bečvou	kostel českobratrský	
Velká Lhota	Velká Lhota	kostel evangelický	
Zašová	Zašová	klášter	

Zdroj: MonumNet, online.

Na vypracování textu k historickým památkám bylo čerpáno ze zdrojů: Historie Valašského Meziříčí a Krásna nad Bečvou v datech (JANOŠEK, 1996), Valašské Meziříčí: Črty o vývoji města a jeho památkách (BALETKA, 1971), Valašsko-meziříčské starožitnosti 1 a 2 (KRAMÁŘ, 2011) a MĚSTO VALAŠSKÉ MEZIRÍČÍ, online. Načerpané údaje poslouží jako podklad pro výklad k terénní exkurzi č. 2.

Kostel sv. Jakuba Většího

Byl postaven v 16. století a pyšní se gotickým portálem a věžičkou s umíráčkem. Původně byl vystavěn v gotickém stylu, ale byly na něm provedeny renesanční a barokní úpravy. Ve vnitřním prostoru se nachází barokní obraz světce a lidová dřevořezba svatého Jiří.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Je považován za jednu z dominant města. Během staletí několikrát vyhořel a prošel mnoha přestavbami – od původně gotického slohu až po barokní. Až do roku 1824 měl dvě věže. Ve vnitřních prostorách se nachází kaple Panny Marie, Žerotínská oratoř a pod kostelem krypta s ostatky Žerotínů.

Kostel Nejsvětější Trojice

V minulosti byl používán jako hřbitovní kostel renesančního typu. Roubená část kostela pochází z konce 16. století a v 18. století k němu byla připojena dřevěná loď s ochozem, která odráží lidový styl. Jelikož v polovině 20. století se zde přestaly konat církevní obřady, plní dnes spíše kulturní funkci. Několikrát do roka slouží prostory kostela k hudebním a výstavním akcím. Stálá je pouze expozice kamenných a dřevěných plastik, která se může chlubit nástěnným náhrobníkem Magdaleny Žernovské ze Žernoví. Lapidárium je otevřeno v červenci a srpnu.

Zámek Kinských

Nynější empírová podoba, která byla uskutečněna na popud hraběte Eugena Kinského, přetvořila původní barokní vzhled. Od roku 1730 sloužila budova jako sídlo správy krásenského panství. V roce 1924 poctil zámek svou návštěvou T. G. Masaryk a od roku 1949 do současné doby zde nalezneme vlastivědné muzeum. To nabízí výstavy o historii města, valašskomeziříčském sklu a gobelínech. K zámku náleží park anglického stylu s rozmanitými druhy dřevin.

Zámek Žerotínů

Zámek postavený Janem z Perštejna vystřídal různé majitele. Od rodu Žerotínů, rodu Kinských přes odkoupení budovy rakouským státem až po sídlo ženské trestnice (byla jediná na Moravě a ve Slezku). V době války bylo místo poskytnuto armádě, která zde zřídila vojenský lazaret. Dnešní opravené prostory renesančního zámku s barokními změnami vytváří významné kulturní středisko města. Disponuje divadelním sálem a M-clubem.

Krásenská radnice

Radnice obce Krásna působila v letech 1580 až 1923. V tomto roce došlo ke sloučení vesnic Krásno a Meziříčí, čímž vzniklo Valašské Meziříčí a byla vytvořena nová radnice. Renesanční objekt s pozdějšími barokními úpravami upoutá dřevěnou plastikou Valašské madony s dítětem. Její tvůrce Ambrož Špetík si za její pronajímání městu bral pouhý jeden rohlík za rok. V současné době zde nalezneme městskou knihovnu.

Gymnázium

Místní gymnázium vzniklo roku 1875 a je dílem architekta Grušky. Ten jej navrhl v neorenesančním slohu. K budově náleží plastika Františka Palackého.

Ústav pro neslyšící

Stavba secesní budovy byla započata v roce 1910 díky návrhům architektů Rybky a Papeže. Pyšní se kaplí s vitrážemi, štukovou výzdobou v interiéru i exteriéru a původním vybavením. Ke škole pro neslyšící přiléhá park.

4.3.3 Lidový kroj

Zvolené území se řadí k regionu Valašsko. Lidově řečeno Valašské Meziříčí je bránou Valašska, které se rozprostírá ve středu okresu Vsetín. V celé oblasti převládají stejné jednotlivé části kroje, které se od sebe liší jen nepatrně svým stříhem, tvarem, barevnými vzory, výzdobou a výšivkami. Tato jednotnost byla dána především dostupností stejných materiálů a jejich zpracováním. Na výrobu jednotlivých částí oděvu se používaly dostupné domácí materiály – lněné i konopné plátno, sukno a ovčí kůže.

Mezi společné rysy valašských krojů u ženského oděvu je spodnica z lněného plátna a rukávce – bavlněná košilka s menším límečkem a jednoduchou výšivkou bílé barvy. Dalším společným znakem je systém zavazování dvou volných (nesešitých) plátěných sukní – zástěr, které se speciálně zavazují. Jedna se váže zezadu dopředu a druhá naopak. Hlavním motivem zdejších zástěr jsou modrotisky. V okolí Rožnova byly preferovány převážně bílé a modré květinové motivy modrotisků. Ovšem na jihu a západě Valašska byly žádány drobnější formy složené z teček, koleček a oblouků. Celý kroj je doplněn o plátěné pokrývky hlavy a v chladnějších měsících o šátek (vlňák).

Mužský kroj se vyznačuje košilí rovného střihu, která je ručně sešívána ozdobným stehem. Je vyrobena z lněného plátna. Dále pak soukenné nohavice, huně, a haleny jednoduchého střihu z dostupných materiálů bílé nebo hnědé barvy. Modré nebo zelené kabáty taktéž odrážejí prostý střih, ale mají všité klíny v bocích. Co se týče obuvi, nosily se převážně kožené krpce, vysoké kožené boty nebo soukenná obuv. Do těchto papučí se obouvala noha ovinutá onučkami (plátěnými či soukennými) (KOVÁŘŮ, 1981).

Jednotlivé části krojů:

Mužský kroj

košile – „košula, košela“

kalhoty – „nohavice“

kalhoty – „plátěnky“ (letní oblečení)

vesta – „brunceček“, „brucelek“

kabát krátký – „lajbík“

kabát dlouhý – „huňa“, „halena“, „župica“

kožich – „kožuch“

klobouk – „klobúk“, „širáň“, „hubáně“

(pracovní čepice z choroše)

beranice – „baranica“

krpce (nejstarší druh obuvi)

Obr. 16: Mužský kroj
(URBACHOVÁ, 2004)

Ženský kroj

„rubáč, spodník“

„spodnica“

rukávce

sukně nesešitá – „kasanka“, „fěrtoch“, „šorec“

sukně sešitá – „kanafaska“, „vlněnka“, „pamučka“, „tlačénka“

zástěra – „fěrtoch“, „fěrtůšek“, „přednica“

„kordulka“, „frydka“, „kabátek“

čepec – „spodní šatka“

čepec – „rúška“

šátek – „šatka“

šátek – „obrus“, „vlňák“

Obr. 17: Ženský lidový kroj (foto Jiří Jurečka, 18. 6. 2011)

Ukázku lidových písní, tanců a oděvu můžeme spatřit na různých vystoupeních dětského folklórního souboru Ovečky nebo jejich starších kolegů, jejichž uskupení se nazývá Valašský soubor písní a tanců Bača. Příklad valašské dobové architektury, řemesel a života je k vidění i v NPP Valašském muzeu v přírodě, které sídlí v 15 km vzdáleném Rožnově pod Radhoštěm.

5 KRAJINNÁ STRUKTURA SO ORP VALAŠSKÉ MEZIRÍČÍ V PEDAGOGICKÉ PRAXI

PETTY (1996, s. 270) uvádí, že jednou z možností metod vyučování jsou návštěvy a exkurze. Ty jsou obzvláště důležité, protože si z nich žáci odnášejí nejvíce informací, motivují žáky ke studiu a v neposlední řadě podporují pozitivní vztah učitel – žák. Zmíněná pozitiva fungují jen v případě, že jsou předem dobře připravena. Také doporučuje při plánování exkurze seznámit se s administrativními pokyny školy, znát alespoň trochu navštívené místo, vypracovat materiály pro žáky (pokud nejsou k dispozici v navštíveném objektu).

V této práci byl zvolen způsob předání poznatků žákům formou exkurze. Byly navrženy dvě terénní cvičení. První odráží spíše fyzicko-geografickou složku území a druhá spíše socio-ekonomickou složku. Jednotlivá navržená zastavení se snaží žákům názorně přiblížit nejen poznatky obsažené v této práci, ale i již probrané teoretické informace během studia. U každého stanoviště je uvedena osnova výkladu v bodech. Je jen na vedoucím exkurze, zda zvolí pouze formu výkladu nebo kladení otázek žákům (a následnou diskuzi) nebo skombinuje obě možnosti. Práce se pokusila i o propojení předmětů, konkrétně s biologií (hlavně v exkurzi č. 1). Tím se snaží nahlížet na okolí v širších souvislostech a ukázat žákům, že jednotlivé poznatky z předmětů na sebe navzájem navazují a souvisí. V popisu zastavení jsou možnosti témat či aktivit pro výklad a činnost. Lze je upravovat, rozšiřovat nebo naopak vypustit (např. z důvodu časové náročnosti).

5.1 Terénní cvičení č. 1 – krajina v okolí Choryňského mokřadu

5.1.1 Základní údaje

lokalita: Choryňský mokřad

časová náročnost: kolem 4 hodin

délka trasy: přibližně 6 km

fyzická zdatnost: terén není fyzicky náročný, ačkoli mokřad je plný prohlubní

vhodné pro: žáky I. a II. ročníku gymnázia; vhodné spojit s biologickým seminářem

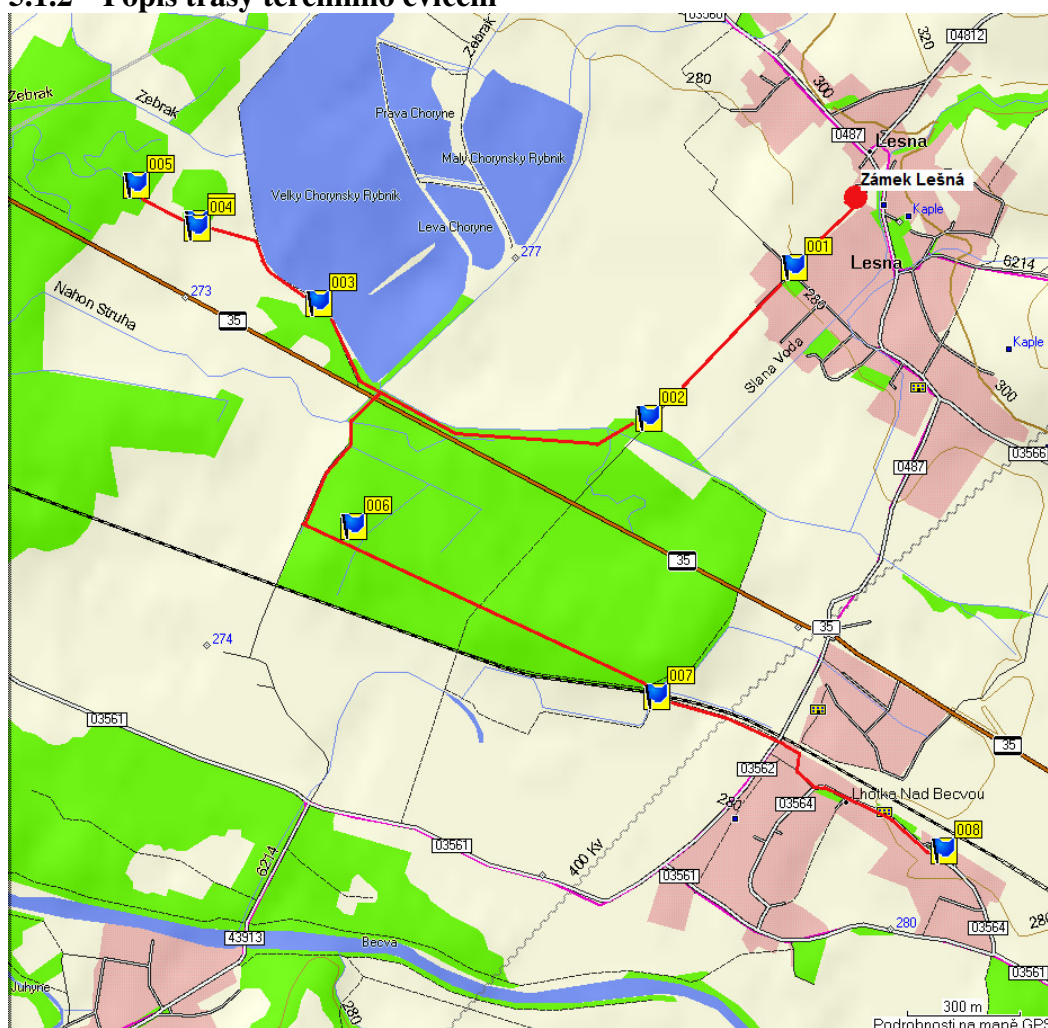
cíl cvičení: seznámit studenty s krajinou na trase Lešná – Choryňský mokřad – Lhotka nad Bečvou

realizace: jaro (lze pozorovat jarní aspekt v lužním lese, pupeny stromů v zámeckém parku Lešná), podzim (lze pozorovat plody stromů v zámeckém parku Lešná); v letních měsících lze zde očekávat velké množství komárů
cesta tam: autobusem (linkovým nebo objednaným) do obce Lešná
cesta zpět: vlakem, autobusem (či objednaným) z obce Lhotka nad Bečvou
pomůcky: oděv o obuv do terénu (gumáky či sandály na území mokřadu)

žáci: psací potřeby, notes, (podložka, pláštěnka, svačina, pití, fotoaparát – není nutný)

učitel: materiály k výkladu jednotlivých zastavení, pracovní listy, vodní síťky, nádoby na odchyt vodních organismů, dva 8-mi metrové provázky; dále mohou být užitečné předměty: klíč k určování obojživelníků, bezobratlých a květin, dalekohled, lékárnička

5.1.2 Popis trasy terénního cvičení

Obr. 18: Mapa s vyznačenou trasou terénního cvičení č. 1, jednotlivá zastavení jsou zaznačena pomocí přístroje GPS (upravila J. Burešová)

1. zastavení – zámecký park v obci Lešná

Vedoucí exkurze seznámí žáky se základními údaji o terénním cvičení a bezpečnostními pokyny během celého průběhu cvičení.

aktivita: pozorování rostlin, stromů a keřů v zámeckém parku (jejich pupenů, listů, plodů, kůry, habitu); pozorování jarních rostlin (i v lužním lese), např.: prvosenka vyšší, sasanka hajní, sasanka pryskyřníkovitá, dymnivka plná, orsej jarní apod.

Po prohlídce zámeckého parku je nejlepší areál opustit zadní brankou, cesta dále vede stále rovně mezi poli.

2. zastavení – půdy a geomorfologie

- jaké typy půdy jsou v okolí Valašského Meziříčí a jakými vlastnostmi se vyznačují
- co je to půdní sonda (*vykopaný útvar v zemi délky 2 m, šířky 0,8 m a hloubky 1,5–2 m, který slouží k popisu půdních horizontů, např. barvy, struktury, zrnitosti, vlhkosti, prokořenění*)
- co je to údolní niva a jak vzniká (*„Údolní niva je akumulární rovina podél vodního toku, která vyplňuje ploché údolní dno. Akumulární rovina je tvořena naplaveninami, v menší míře i sedimenty přemístěnými z okolních svahů (štěrkovité, písčité nebo jílovité naplaveniny).“ (SMOLOVÁ, VÍTEK, 2007, s. 121). Dále uvádí, že akumulární rovina může mít rozdílné podoby. Např.: vytvořit ostrůvky, meandry, náplavové kužely. Může vznikat dvěma způsoby: a) sedimentací vnitřní části zákrut a meandrů vodního toku, nebo b) při povodních.*)

Aktivita (hra na geomorfologické tvary): předem si připravíme kartičky s názvy geomorfologických tvarů, které zastupují skupiny. Např. zvolíme pět skupin tvarů a pět jejich zástupců: strukturní tvary reliéfu (údolní niva, tabule, kozí hřbet, pánev, hrást'), krasové tvary (jeskyně, závrt, propast, stalagnát, polje), fluvialní tvary (obří hrnce, břehové nátrže, meandry, údolní niva, delta), eolické tvary (jardangy, duny, čeřiny, barchany, hrance), antropogenní tvary (agrární terasy, vlnolamy, doly, přehrady, letištní plochy). Každému studentovi nalepíme jednu kartičku na záda. Jejich úkolem je vytvořit správné skupiny tvarů (v tomto případě do 5 skupin) a přitom nesmějí mluvit.

Trasa pokračuje stále rovně po polní cestě. Na jejím konci se nachází lužní les. Pěšina dále vede přes vodní strouhu a za ní odbočuje vpravo. Nalevo leží silnice Valašské Meziříčí – Hranice a napravo je vodní strouha. Cesta pokračuje stále rovně a končí na hrázi Velkého choryňského rybníka.

3. zastavení – Choryňský rybník

- probrat jaké jsou funkce a dělení rybníků (*př. dělení dle odtoku: bezodtokové, odtokové, konečné, průtočné; př. funkce: akumulární, retenční, chovné, rekreační*)
- přítok a odtok z daného rybníku
- upřesnit rozdíl mezi rybníkem a jezerem
- princip přímé a obrácené teplotní stratifikace jezer (*přímá stratifikace: teplota na hladině je větší než 4°C, s rostoucí hloubkou klesá na 4°C (u dna); obrácená stratifikace: teplota na hladině je menší než 4°C a s rostoucí hloubkou se zvyšuje na 4°C*)

Aktivita: pozorování vodního ptactva.

Obr. 19: Velký choryňský rybník (foto J. Burešová, 20. 4. 2012)

Po hrázi rybníka je možné dojít k naučné tabuli přírodní rezervace Choryňský mokřad.

4. zastavení – Choryňský mokřad

- stupeň ochrany území, rozloha, předmět ochrany, rok vyhlášení
- typ stanoviště a čím se vyznačuje
- v jakém se nacházíme biomu (*temperátní listnatý les*)
- jaké jsou další biomy (bráno od pólu k pólu)

Aktivita: rozdělíme žáky do čtyř skupin. 2 skupiny si vypůjčí nádobky, síťky a budou probírávat mělké tůně. Zbylé dvě skupiny si vytvoří pomocí provázku na zemi čtverec. Ve vymezeném čtverci pozorují a popisují jednotlivé druhy rostlin a živočichů. Všechny skupiny si zapisují své objevy a po 10 (až 20) minutách si vymění svá stanoviště. Po vystřídání skupin rozebereme pozorování.

Poté se pokračuje v trase. Přejde se přes celý mokřad až k jeho západní hranici. Zde pozvolna navazuje lužní les se slepými rameny. Některé postupně vysychají a podléhají stádiím sukcese.

5. zastavení – slepá ramena

- co je to meandr a jak vzniká, jaké má části (*výsep, jeseň*)
- co je to slepé rameno
- jaká je největší řeka vymezeného území a jaké útvary u ní můžeme spatřit (*boční/centrální štěrková lavice*)

Obr. 20: Vysychající slepé rameno (foto J. Burešová, 20. 4. 2012)

Z tohoto stanoviště následuje návrat až na začátek hráze rybníka. Poté přechod frekventované komunikace Hranice – Valašské Meziříčí a napojení se na lesní cestu, která vede kolem okraje lužního lesa a pole. Asi po 300 m je odbočka vlevo na lesní cestu skrz lužní les.

6. zastavení – lužní les

- co znamená pojem jarní aspekt (*jev, kdy rostliny kvetou dříve, než stromům začínají růst listy*)
- jaké druhy rostliny jej zastupují (*sasanky, orseje, dymnivky apod.*)
- co jsou to periodické tůně (*malé přírodní deprese pravidelně na jaře zaplavované vodou a nemající dlouhého trvání, většinou se nacházejí v místech mrtvých a slepých ramen řek*)
- jací živočichové v nich žijí (*zástupci prvoků, listonohů, žábronožek, larvy komárů apod.*)

Aktivita (hra – na zopakování nabytých poznatků): Je potřebný rovnější terén a dva provázky na vyznačení dvou hranic vzdálených od sebe asi 18 m. Žáky rozdělíme do dvou skupin. První skupina se postaví do řady vedle sebe. Druhá skupina se taktéž postaví do řady vedle sebe, ale zády k členům první skupiny. Ve výsledku budou členové obou skupin stát zády k sobě s asi 1–1,5m odstupem ve středu hracího pole. První řada (skupina) představuje odpověď ano a druhá ne. Postupně čteme předem připravené otázky či tvrzení, na které se odpovídá ano/ne. Po přečtení tvrzení, by měla vyběhnout ta skupina, která zastupuje správnou odpověď a snaží se běžet za vyznačenou hranici. V tom jim, ale mohou zabránit představitelé opačné (nepravdivé) odpovědi tím, že se je snaží chytit. Každý, kdo úspěšně doběhne za hranici, si přičítá bod (za vyznačenou hranici se již nesmí chytat). Jeden člen může chytit i více hráčů. Vyhrává to družstvo, které má více bodů.

návrh tvrzení: Rybníky mimo jiné slouží k chovu ryb/rekreaci. (*ano*)

Údolní niva nepatří mezi fluviální tvary reliéfu. *ne*

U dna jezera je stálá teplota 10 °C. *ne*

Dnes jsme viděli rosničku, apod. *ano*

Z Choryňského rybníku vytéká potok Žebrák. *ano*

Fluvizem v překladu znamená půda bohatá na minerály. *ne*

Až se přiblíží okraj lesa a po pravé straně budou železniční koleje, přejdeme je. Za kolejemi je cesta, která lemuje okraj pole. Následuje výklad na trase o zemědělských plochách.

7. zastavení – zemědělské plochy

- jaké typy ploch spadají do zemědělských ploch
- jaké mají procentuální zastoupení ve vymezeném území
- jaké jsou následující typy ploch a jejich procentuální zastoupení
- jaké máme zemědělské výrobní oblasti (*kukuřičná, řepařská, obilnářská, bramborářská, pícninářská*)

Obr. 21: Zemědělská plocha (foto J. Burešová, 20. 4. 2012)

Polní cesta vede podél železničních kolejí na vlakové nádraží ve Lhotce nad Bečvou.

8. zastavení – nádraží Lhotka nad Bečvou

Poslední zastavení tohoto terénního cvičení se uskuteční na nádraží ve Lhotce nad Bečvou. Žáci vyplní pracovní listy a následně proběhne jejich vyhodnocení. Nakonec následuje celkové zhodnocení exkurze a návrat zpět do Valašského Meziříčí.

5.2 Terénní cvičení č. 2 – město Valašské Meziříčí

5.2.1 Základní údaje

lokalita: město Valašské Meziříčí

časová náročnost: přibližně 3 hodiny

délka trasy: kolem 5 km

fyzická zdatnost: terén není fyzicky náročný

vhodné pro: žáky I. a II. ročníku gymnázia

cíl cvičení: seznámit žáky s městem Valašské Meziříčí, s průmyslovými podniky, historickými památkami, součástí exkurze je i možnost návštěvy Moravské gobelínové manufaktury a areálu hvězdárny

realizace: po celý rok

způsob dopravy: pěšky

pomůcky: oděv o obuv do terénu

žáci: psací potřeby, notes, (podložka, pití, svačina, fotoaparát – není nutný)

učitel: materiály k výkladu jednotlivých stanovišť, pracovní listy

5.2.2 Popis trasy terénního cvičení

Obr. 22: Mapa s vyznačenou trasou terénního cvičení č. 2 – ve městě Valašské Meziříčí.

Zdroj: www.mapy.cz (upravila J. Burešová).

1. zastavení – Mlékárna Valašské Meziříčí (ulice Zámecká 2/57)

Terénní exkurze začíná u areálu mlékárny. Z hygienických důvodů není možná prohlídka veřejnosti (pouze odborné veřejnosti s potravinářským průkazem). Taktéž seznámíme žáky s daným programem terénního cvičení a bezpečnostními pokyny během celého průběhu cvičení.

- kdy a kým byl zahájen provoz podniku (*1936 jako mlékárna Spolku chovatelů hovězího dobytka s obchodním názvem Valašská spolková mlékárna ve Valašském Meziříčí; tento spolek reprezentovalo 9 – 12 větších zemědělců z oblasti kolem Valašského Meziříčí; zakladatel p. Vilém Frank*)
- zařazení do odvětví průmyslu (*potravinářský*)
- výrobní kapacita (*počáteční byla 500 l denně, postupná modernizace výroby a technologických zařízení zvyšovala kapacitu: od roku 1954 na 25 000 l denně, od roku 1965 na 45 000 l mléka, v roce 1980 činila 199 000 l a od roku 1981 na 409 000 l*)
- dnešní nabízený sortiment výrobků (*smetanové, střednětučné ovocné, nízkotučné ovocné, šlehané jogurty, kysané, BIO kysané výrobky, BIO jogurty, jogurtové mléka a čerstvě tekuté výrobky*) (Mlékárna Valašské Meziříčí s.r.o., online)

Obr. 23: Mlékárny Valašské Meziříčí (foto J. Burešová, 31. 3. 2012)

2. zastavení – zámek Kinských (ulice Zámecká 3/55)

- kdy a kým byl postaven, v jakém slohu
- jakou významnou osobnost zámek hostil
- dnešní využití

Možná aktivita: návštěva muzea, přilehlého parku s naučnou stezkou.

3. zastavení – kostel sv. Jakuba

- kdy a kým byl postaven, v jakém slohu
- dnešní využití

4. zastavení – Krásenská radnice (ulice Masarykova 90/6)

- v jakém slohu je budova postavena, přestavěna, jakou se pyšní výzdobou
- proč a od kdy se již nepoužívá k původnímu účelu
- dnešní využití
- počet obyvatel Valašského Meziříčí, jeho zařazení do vyšších hierarchických jednotek

Obr. 24: Krásenská radnice (foto J. Burešová, 31. 3. 2012)

5. zastavení – Škola pro neslyšící (ulice Vsetínská)

- kdy a kým byl postaven, v jakém slohu
- dnešní využití

Možná aktivita: projít přilehlý park.

6. zastavení – hvězdárna (ulice Vsetínská 78)

- popis meteorologické budky (*jedná se o objekt s uloženými měřicími meteorologickými přístroji v bílé budce s dvojitou střechou a žaluziemi stojící ve 2 m nad travnatou zemí; žaluzie a drátěné dno budky umožňují volné proudění vzduchu; dvířka budky jsou orientována na sever, aby se při jejich otevření zabránilo přímému slunečnímu ozáření přístrojů*)
- vybavení meteorologické budky (*suchý teploměr, vlhký teploměr, vlhkoměr, minimální teploměr, maximální teploměr*)
- popis jednotlivých meteorologických přístrojů mimo meteorologickou budku (*srážkoměr/totalizátor – přístroj na měření množství srážek, anemometr – rychlost a směr větru, teploměr – teplota půdy, barometr – tlak vzduchu, heliograf – délka slunečního svitu, sněhoměrná lať – výška sněhové pokrývky*)
- v areálu se také nachází původní dřevěná stavba Ballnerovy hvězdárny z roku 1929 (dnes slouží k příležitostným výstavám)

Aktivita: Hvězdárna nabízí pestrou mozaiku výukových programů, které si lze objednat. Výčet témat: meteorologie, klimatologie, Sluneční soustava, základy geologie, ale i z oblasti fyziky a ekologie (www.astrovm.cz).

7. zastavení – podnik Kraft foods a Dadák (ulice Palackého 85)

- kdy byly založeny a kým (*1905 obchodníkem Arnoštem Dadákem jako pražírna a balírna kávy, čaje, kaka a s mlýnem na koření*)
- zařazení do odvětví průmyslu (*potravinářský*)
- k jaké společnosti patří (*ke Kraft Foods od roku 1992; tato společnost se v roce 2007 integrovala s Opaví-LU (největším místním výrobcem sušenek a snacků) a vyrábí své produkty v pěti továrnách na území České a Slovenské republiky. Důvodem pro toto spojení byla celosvětová akvizice divize*)

trvanlivého pečiva společnosti Danone Biscuit. V roce 2010 proběhla akvizice společnosti Cadbury.)

- kde se v ČR a SR nachází továrny společnosti Kraft Foods (*Bratislava (Figaro – čokoláda), Lovosice (Deli – sušenky), Mariánské Lázně (Kolonáda – oplatky), Valašské Meziříčí (Dadáček – káva), Opava (Opavia – sušenky)*)
- počet zaměstnanců v ČR a SR (*kolem 2 000 v ČR a SR*)
- jaké produkty spadají pouze do produkce v továrně ve Valašském Meziříčí (*káva Dadáček a Jakobs ve formě zrnkové, mleté i instantní kávy, káva balená v tzv. PODsech a kávové speciality*)
- nabídka produkce Kraft Foods (značky) (*3Bit, BeBe, Carte Noire, Dadáček, Diskíto, Disko, Dukla, Fidorka, Figaro, Horalky, Jacobs, Kolonáda, Milka, Miňonky, PIM's, Piškoty, Siesta, Tang, Tatranky, Telka, TUC, Vlnky, Zlaté*) (Kraft foods, online)

Obr. 25: Podnik Kraft foods a Dadáček (foto J. Burešová, 20. 4. 2012)

8. zastavení – kostel Nejsvětější Trojice (ulice Sokolská)

- kdy a kým byl postaven, v jakém slohu
- co zde můžeme nalézt
- dnešní využití

9. zastavení – Moravská gobelínová manufaktura (ulice Husova 4)

- kdy, kde a kým byla založena (1898 v obci Zašová Rudolfem Schlattauerem)
- popis valašského lidového kroje

Aktivita: Je možná prohlídka manufaktury. Objednání a více informací na stránkách www.gobelin.cz. (V příloze je navržen pracovní list, který čerpal z individuální prohlídky manufaktury.)

10. zastavení – zámek Žerotínů

- kdy a kým byl postaven, umělecký sloh
- využití v minulosti a dnes

Aktivita: určit podle slunečních hodin, kolik je hodin.

Obr. 26: Zámek Žerotínů (foto J. Burešová, 15. 4. 2012)

11. zastavení – náměstí Míru

- jaké jsou na náměstí (a jeho blízkého okolí) historické památky (*kostel Nanebevzetí Panny Marie, socha sv. Floriána, sloup se sochou P. Marie, měšťanské domy – např. měšťanský dům U apoštolů*)

Žáci vypracují připravené pracovní lity. Následně proběhne hodnocení jejich vyplnění i průběhu celého cvičení. Poté následuje ukončení exkurze.

6 ZÁVĚR

Hlavním úkolem této bakalářské práce bylo charakterizovat Valašské Meziříčí a jeho okolí z pohledu krajinné ekologie, především byl popis zaměřen na strukturu krajiny. Ta se dělí na tři celky (primární, sekundární a terciární) a k jejímu popisu byl použit polycentrický (geosystémový) přístup. Práce je rozdělena do dvou částí. První je teoretická a pojednává o charakteristikách či rysech primární, sekundární a terciární struktury krajiny. Druhý oddíl práce se zaměřil na využití zjištěných poznatků při výuce.

Primární struktura krajiny se zaměřuje na charakteristiku jednotlivých složek fyzicko-geografické sféry modelového území. Jedná se o geologickou, geomorfologickou, klimatologickou, hydrologickou a pedologickou složku.

Podkapitola druhotné struktury krajiny se zaměřuje na popis obsahu bioty, tzn. recentní fauny a flóry. Dále se zabývá popisem land cover a land use. K popisu land cover byla využita mapa z Portálu veřejné správy ČR a k land use mapa územního plánu města Valašského Meziříčí.

Terciární struktura se zaměřuje na popis nehmotných prvků ve vymezeném území. Ty jsou v této práci reprezentovány zvláště chráněnými územími, nemovitými historickými památkami a lidovým krojem.

Jako způsob využití zjištěných poznatků v pedagogické praxi byla zvolena terénní exkurze. Byly navrženy dvě trasy pro terénní cvičení. První terénní cvičení se spíše zaměřuje na fyzicko-geografickou sféru krajiny a druhé na socio-ekonomickou sféru a historické památky ve městě Valašské Meziříčí. Na jednotlivých trasách jsou navržena zastavení, která se snaží žákům přiblížit teoretické poznatky o oblasti a současně využívají již získané poznatky z předešlého studia.

K práci mimo ilustračních obrázků, map a tabulek náleží i vytvořené pracovní listy. Ty pokládají žákům různé otázky a úkoly, aby si zopakovali načerpané informace nejen z terénního cvičení č. 1, 2 a Moravské gobelínové manufaktury, ale i již načerpané znalosti během studia.

Práce přinesla autorce obohacení o teoretické i praktické poznatky nejen z okolí Valašského Meziříčí. Právě místa za hranicemi vymezeného území poskytují inspiraci na jiné možné exkurze a podrobnější zpracování.

Klíčová slova: krajina, struktura, charakteristika, exkurze, vzdělání

SUMMARY

The main goal of this bachelor thesis was to characterise the town of Valašské Meziříčí and its surroundings from the perspective of landscape ecology; the description was mainly aimed at the structure of landscape. It is divided into three parts (primary, secondary and tertiary) and a polycentric (geosystem) approach was used for its description. The work is divided into two parts. The first one is theoretical and deals with the characteristics or features of the primary, secondary and tertiary landscape structure. The second part is aimed at the use of the obtained results at teaching.

Primary landscape structure deals with the characteristics of individual components of the physical-geographical sphere of the model area. The components are geological, geomorphological, climatic, hydrologic and pedologic.

The part on secondary landscape structure focuses on the description of biota, i.e. recent fauna and flora. It also deals with the characterization of land cover and land use. The map from the Public administration website was used to describe land cover; the land use plan of Valašské Meziříčí was used to describe land use.

Tertiary structure focuses on the description of immaterial components in a defined area. In this work such components are represented by protected landscape areas, real estate historic sights and folk costumes.

A field trip was chosen as a way to utilize the obtained information in pedagogic practice. Two routes were proposed for the field trips. The first field trip focuses rather on the physical-geographical sphere of landscape while the second one on socio-economic sphere and historic sights in the town of Valašské Meziříčí. Several stops are designed on both routes to expound the obtained theoretical knowledge of the area as well as the previously studied information to pupils.

Apart from pictures, photographs, maps and tables, the work also contains crated worksheets. These worksheets set various questions and tasks for pupils to revise information obtained during field trips no. 1 and 2, Moravian tapestry manufacture, and also previously achieved knowledge.

The work has enriched its author with both theoretical and practical knowledge of not only the surroundings of Valašské Meziříčí. The sites behind the borders of the selected area represent a great source of inspiration for other possible field trips and detailed analyses.

Key words: landscape, structure, characteristics, fieldtrip, education

7 POUŽITÁ LITERATURA

Literární zdroje:

BALETKA, L.: Valašské Meziříčí: Črty o vývoji města a jeho památkách. Valašské Meziříčí : Městský národní výbor, 1971. 78 s.

CULEK, M.: Biogeografické členění České republiky. Praha : ENIGMA, 1995. 329-332 s. ISBN 80-85368-80-3.

DEMEK, J.: Úvod do krajinné ekologie. Olomouc : UP, 1999. 102 s. ISBN 80-7067-973-5.

DEMEK, J.: Zeměpisný lexikon ČR : Hory a nížiny. Brno : AOPK ČR, 2006. 582 s. ISBN 80-86064-99-9.

DVORSKÝ, M., ORÁLEK, M. a kol.: Přírodou a historií Valašskomeziříčska po naučných stezkách. Valašské Meziříčí : Český svaz ochránců přírody, 2007. 66 s.

FORMAN, R. T. T., GODRON, M.: Krajinná ekologie. Praha : Academia, 1993. 583 s. ISBN 80-200-0464-5.

JANOUŠEK, J.: Historie Valašského Meziříčí a Krásna nad Bečvou v datech. Valašské Meziříčí : Colora, 1996. 256 s.

KOVÁŘŮ, V.: Lidový kroj na Valašsku. Ostrava : Krajské kulturní středisko, 1981. 92 s.

KRAMÁŘ, J.: Valašsko-meziříčské starožitnosti. Valašské Meziříčí : Kulturní zařízení, 2007. 116 s. ISBN 80-902742-6-9.

KRAMÁŘ, J.: Valašsko-meziříčské starožitnosti 2. Valašské Meziříčí : Český svaz ochránců přírody, 2011. 94 s. ISBN 978-80-254-9749-4.

LIPSKÝ, Z.: Krajinná ekologie pro studenty geografických oborů. Praha : Karolinum, 1998. 130 s. ISBN 80-7184-545-0.

MACKOVČIN, P., JATIOVÁ, M. a kol. Brněnsko : Chráněná území ČR IX. Praha : AOPK ČR, 2007. 726-780 s. ISBN 978-80-86064-66-6.

MIKLÓS, L., IZAKOVIČOVÁ, Z.: Krajina ako geogystém. Bratislava : VEDA, 1997. 153 s. ISBN 80-224-0519-1.

NAVEH, Z., LIEBERMAN, A. S.: Landscape Ecology : Theory and Application. New York : Springer-Verlag, 1994. 360 s. ISBN 0-387-94059-6/3-540-94059-6.

PAVELKA, J., TREZNER, J. a kol.: Příroda Valašska. Vsetín, 2001. 568 s. ISBN 80-238-7892-1.

PETTY, G.: Moderní vyučování. Praha : Portál, 1996. 380 s. ISBN 978-80-7367-427-4.

QUITT, E.: Klimatické oblasti Československa. Brno : Geografický ústav ČSA, 1971. s. 75.

SMOLOVÁ, I., VÍTEK, J.: Základy geomorfologie: Vybrané tvary reliéfu. Olomouc : UP, 2007. 190 s. ISBN 978-80-244-1749-3.

URBACHOVÁ, E. : Lidový kroj na Vsetínsku. Muzeum regionu Valašsko ve Vsetíně, 2004. 83 s. ISBN 80-239-4011-2.

VLČEK, V.: Zeměpisný lexikon ČR : Vodní toky a nádrže. Praha : Academia, 1984. 316 s. ISBN 21-107-84.

Internetové zdroje:

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY [online]. 2011 [cit. 2011-04-13]. Správa CHKO Beskydy. Dostupné z WWW: <<http://www.beskydy ochranaprirody.cz/wps/portal/cs/beskydy/o-sprave-chko/>>.

Astrov m: Hvězdárna Valašské Meziříčí [online]. 2008 [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <http://www.astrov m.cz/cz/odborna-cinnost/meteorologie/historie-a-soucasnost-klimatologicke-stanice.html>.

BENETA.cz, s.r.o.. Taxonomický klasifikační systém půd ČR [online]. 2004 [cit. 2010-12-18]. Dostupný z WWW: <<http://klasifikace.pedologie.cz/index.php?action=showPudniKategorie>>.

CENIA. Portál veřejné správy České republiky [online]. 2003-2010 [cit. 2010-12-18]. Dostupný z WWW:<<http://geoportal.cenia.cz/>>.

CENIA [online]. 2003-2011 [cit. 2011-04-19]. Geoportal. Dostupné z WWW: <<http://geoportal.gov.cz/web/guest/map?openNode=MapList>>.

ČSÚ: Český statistický úřad [online]. 2012, 23.3.2012 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>.

Veřejná databáze. *ČSÚ: Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?childsel0=10&cislotab=MOS+B01+ORP.184&kapitola_id=5&voa=tabulka&go_zobraz=1&childsel0=10&verze=0

ELLIS, Erle. The Encyclopedia of Earth: Land-cover. *Eoearth* [online]. 14.4.2009 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.eoearth.org/article/Land-cover>.

ELLIS, Erle. The Encyclopedia of Earth: Land use. *Eoearth* [online]. 6.8.2010 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.eoearth.org/article/Land-use>.

Hlásná a předpovědní povodňová služba. *Český hydrometeorologický ústav* [online]. 2012 [cit. 2012-05-01]. Dostupné z: http://hydro.chmi.cz/hpps/hpps_oplist.php?srt=&fkraj=18481&kat=ACTHQ&lng=CZE#

Chráněná území Zlínského kraje [online]. 2001-2011, 5.2.2010 [cit. 2011-04-18]. PR Choryňský mokřad. Dostupné z WWW: http://nature.hyperlink.cz/vsetinsko/Chorynsky_mokrad.htm.

Chráněná území Zlínského kraje [online]. 2001-2011, 2.4.2010 [cit. 2011-08-01]. PP Choryňská stráž. Dostupné z WWW: http://nature.hyperlink.cz/vsetinsko/Chorynska_straz.htm.

Chráněná území Zlínského kraje [online]. 2001-2011, 22.2.2010 [cit. 2011-08-01]. PP Jarcovská kula. Dostupné z WWW: http://nature.hyperlink.cz/vsetinsko/Jarcovska_kula.htm.

Chráněná území Zlínského kraje [online]. 2001-2011, 10.2.2010 [cit. 2011-08-01]. PP Jasenice. Dostupné z WWW: <http://nature.hyperlink.cz/vsetinsko/Jasenice.htm>.

Kraft foods [online]. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://www.kraftfoodscompany.com/About/cz_sk/czech.aspx.

Krajinná ekologie - UČEBNICE [online]. 2007 [cit. 2011-04-19]. Krajina jako předmět studia. Dostupné z WWW: <http://www.uake.cz/frvs1269/index.html>.

MĚSTO VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ [online]. 2011 [cit. 2011-04-21]. Koncept ÚP Valašské Meziříčí. Dostupné z WWW: <http://www.valasskemezirici.cz/doc/32780/>.

Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008-2012 [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/priroda_krajina.

Mlékárna Valašské Meziříčí s.r.o. [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.mlekarna-valmez.cz/>.

MonumNet. *Národní památkový ústav* [online]. 2003-2011. [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: <http://www.monumnet.npu.cz/pamfond/list.php?hledani=1&KrOk=Ok&HiZe=&VybUzemi=1&sNazSidOb=Vala%B9sk%E9+Mezi%F8%ED%E8%ED&Adresa=&Cdom=&Pamatka=&CiRejst=&Uz=B&PrirUbytOd=3.5.1958&PrirUbytDo=7.3.2012&KodKr=72&KodOk=7203>.

Moravská gobelínová manufaktura. *Gobelin* [online]. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.gobelin.cz/cs>.

Obec ZAŠOVÁ [online]. 2003-2011 [cit. 2011-04-13]. O naší obci. Dostupné z WWW: <http://www.zasova.cz/letecke-foto-zasova/#10>.

ÚHÚL: Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem [online]. 2003-2012. [cit. 2012-02-26]. Dostupné z: <ftp://ftp.uhul.cz/Public/SLHP/2010/>.

VALAŠSKÉ MEZIRÍČÍ [online]. 1999-2012, 30.3.2012 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: <http://www.mestovalmez.cz/>

Mapové zdroje:

Regionálně fytogeografické členění ČSR. Geodetický a kartografický podnik. Praha : Academia, 1987.

Turistická mapa, Moravská brána, Oderské vrchy, č. 68. 1 : 50 000. SHOCart, 2006. ISBN 80-7224-373-X.

Turistická mapa, Beskydy, Javorníky, č. 71. 1 : 50 000. SHOCart, 2010. ISBN 978-80-7224-207-8.

www.mapy.cz

8 PŘÍLOHY

Seznam příloh

- Pracovní listy
  - Pracovní listy pro terénní cvičení č. 1
  - Pracovní listy pro terénní cvičení č. 2
  - Pracovní list – Moravská gobelínová manufaktura
- Obrazová příloha

Pracovní list k exkurzi č. 1 – krajina v okolí Choryňského mokřadu, na trase Lešná –
Choryňský mokřad – Lhotka nad Bečvou

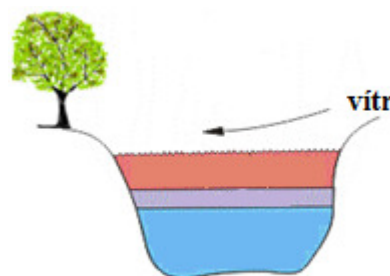
Jméno: ..... Třída: ..... Datum: .....

1. Doplň:

Navštívená chráněná lokalita ....., která je vyhlášena jako ....., se (přibližně) nachází ..... m nad mořem. Nedaleká řeka Bečva je řekou ..... řádu, která je ..... přítokem řeky ..... mezi obcemi ..... a ..... Povodí náleží do úmoří ..... Podél koryta řeky Bečvy se tvoří ....., což jsou vlastně říční naplaveniny a usazeniny.

2. Co je to přímá a obrácená teplotní stratifikace jezera?

.....
.....
.....
.....
.....

3. Jaké znáš funkce rybníků.

.....
.....

4. Kde je nejbližší meteorologická stanice?

.....

5. Přiřaď k jednotlivým přístrojům jejich funkci.

anemometr	přístroj k měření srážek
cejlometr	přístroj k měření teploty
heliograf	přístroj k měření tlaku vzduchu
barometr	přístroj k měření pokrývnosti oblohy mraky
totalizátor	přístroj k měření rychlosti větru
teploměr	přístroj k měření délky slunečního svitu

6. Vyber z nabídky typ půd vyskytující se na tomto území a v okolí Valašského Meziříčí. A jakými vlastnostmi se vyznačují?

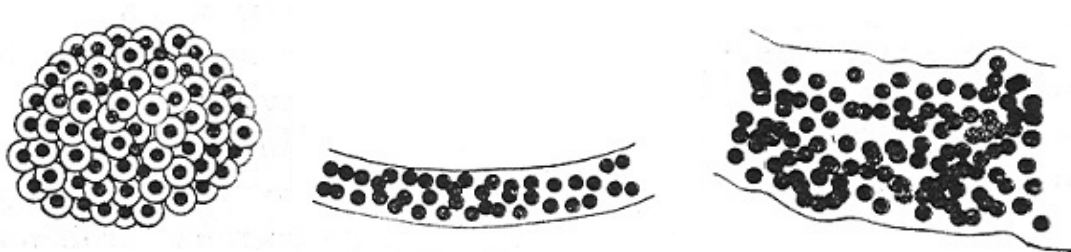
černozem	šedozem	smonice	hnědozem
rendzina	pararendzina	hnědá půda	podzol
illimerizovaná půda	pseudoglej	surová půda	ranker
nivní půda	glej	rašeliništní půda	

.....

.....

.....

7. Urči podle vajíček, o jaké druhy žab se jedná.

.....

.....

.....

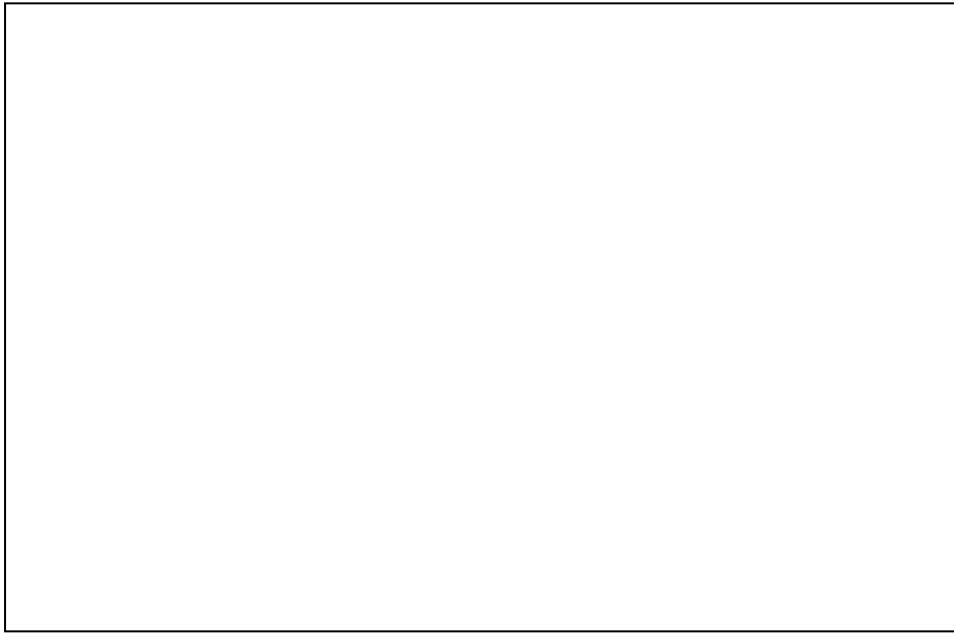
8. Rozděl následující rostliny podle nároků na vodu.

blatouch bahenní, rákos, leknín bílý, prvosenka vyšší, orobinec široolistý, kavyl luční, lakušník vodní, netřesk horský, ostřice ostrá, devětsil lékařský, sasanka hajní, rozchodník bílý, stulík žlutý, máčka ladní, podběl lékařský, orsej jarní

vodní rost.	vlhkomilné rost.	nenáročné rost. na vodu	suchomilné rost.

9. Z uvedených rostlin zakroužkuj ty, které jsi zde viděl/a.

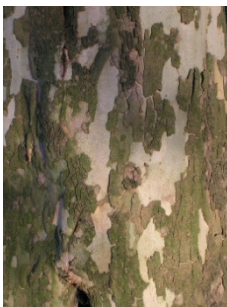
10. Nakresli typ pletiva u sítiny. Do které skupiny pletiv patří?

11. Tvrzení:

- Choryňský mokřad je chráněná krajinná oblast. ano   ne
- Z Ch. rybníku vytéká potok Žebrák, ten se následně vlévá do potoku Mřenka, který ústí do řeky Bečvy. ano   ne
- Mokřad je mimo jiné plynulý přechod mezi souší a vodou. ano   ne
- Údolní niva není akumulární rovina podél toku. ano   ne
- V nedalekém lužním lese můžeme pozorovat jarní aspekt. ano   ne

12. Spoj dvojice obrázků.

Pracovní list k exkurzi – město Valašské Meziříčí

Jméno: .....

Třída: .....

Datum: .....

1. Jak dobře znáš své město? Dokážeš pojmenovat následující objekty?

1.	5. ....
2.	6. ....
3.	7. ....
4.	8. ....

2. Doplň údaje do následujícího textu:

42 178	16	22 973	383	5	27 071
--------	----	--------	-----	---	--------

Součástí správního obvodu ORP Valašské Meziříčí je ..... obcí, má ..... obyvatel a rozprostírá se na ploše ..... ha. Samotné město Valašského Meziříčí má ..... obyvatel. Přímo Nad městem se tyčí památník na Helštýně v nadmořské výšce ..... m n. m. Celý správní obvod spadá do okresu ....., který sousedí s ..... okresy ve ..... kraji. Pro statistické účely a k čerpání z fondů EU se používají jednotky NUTS 2 neboli regiony soudržnosti. V tomto případě se jedná o NUTS 2 .....

3. Vyber z nabídky podniky, které leží ve správním obvodu Valašské Meziříčí a doplň k nim jejich oborové zařazení.

Tatra Kopřivnice, Mlékárny V.M., CETRIS, CS Cabot, Gumárny Zubří, Schott Solar, balírny Dadák, závody Baťa, DEZA, CIE plasty

.....

.....

.....

.....

.....

4. Zařaď navštívené stavby do jednotlivých slohů.

gotický	renesanční	barokní	secesní	jiné

5. Víš, co znamenají tyto slova? A dokážeš je nakreslit?

bruncek, kasanka = fěrtoch, kanafaska, krpce, širáň

Pracovní list – Moravská gobelínová manufaktura

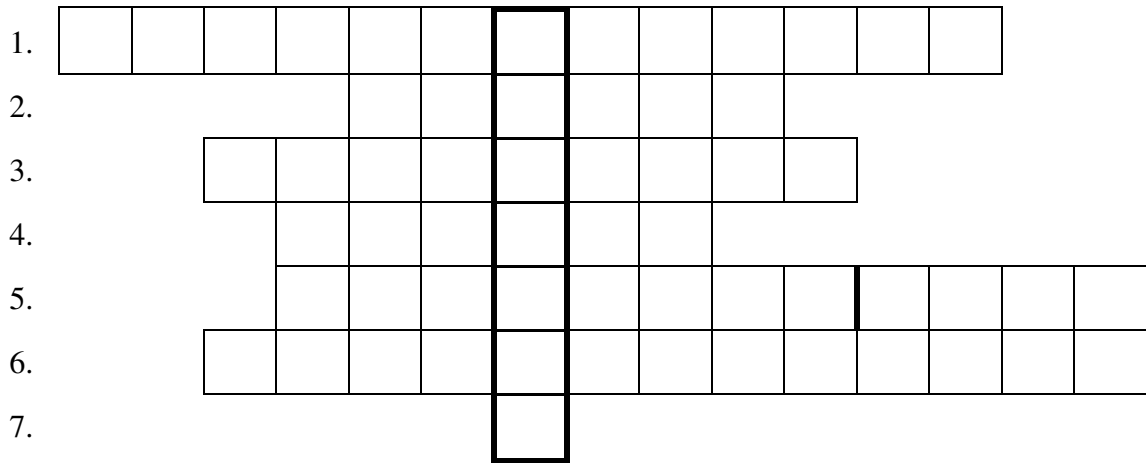
1. Rozluštiš následující názvy stavů nebo strojů? Víš, k čemu slouží?

- beývrokco vats .....
- akcís jorst .....
- miilnokýve savt .....
- cídařponave stojr .....
- eukocsinký asvt .....

2. Seřad' vzestupně hesla (nejedná-li se o číselný údaj, rozhoduje počet písmen slova).
jméno zakladatele M.g.m.; počet gobelínů v galerii; barva zvonečku u přadenovacího
stroje; největší možná šířka koberců; nápis na jediném koberci

.....

3. Doplň křížovku:

1. Stroj na zarovnávaní délky vláken u koberců.
2. Pomůcka pro provlékání nitě mezi osnovními nitěmi (u tkaní koberců).
3. Koberec ~ gobelín ~ ...
4. První sídlo výroby gobelínů.
5. Materiál pro výrobu gobelínů.
6. Mimo tkaní nových koberců a gobelínů se zde provádí také jejich ...
7. Počet funkčních strojů v kobercové dílně.

Tajenka: Ulice dnešního sídla Moravské gobelínové manufaktury.

4. Vymysli a nakresli vlastní návrh gobelínu (na druhou stranu pracovního listu).

Obr. 1.: Choryňský mokřad (foto J. Burešová, 20. 4. 2012)

Obr. 2.: Hnízdo moudivláčka lužního (*Remiz pendulinus*) v přírodní rezervaci Choryňský mokřad (foto J. Burešová, 20. 4. 2012)

Obr. 3: Prvosenka vyšší (*Primula elatior*) v zámeckém parku Lešná (foto J. Burešová, 20. 4. 2012)

Obr. 4: Ladoňka dvoulistá (*Scilla bifolia*) u železničního přejezdu mezi obcemi Mikulůvka a Bystřička (foto J. Burešová, 7. 4. 2012)

Obr. 5: Kostel nejsvětější Trojice ve Valašském Meziříčí (foto J. Burešová, 31. 3. 2012)

Obr. 6: Ballnerova hvězdárna ve Valašském Meziříčí (foto Jana Burešová, 15. 4. 2012)

Obr. 7: Měšťanský dům U Apoštolů ve Valašském Meziříčí (foto J. Burešová, 15. 4. 2012)

Obr. 8: Dům „na půl cesty“ od architekta Zdeňka Trefila vyhrál Grand Prix Obce architektů 2005 v kategorii Novostavba, Valaš. Meziříčí (foto J. Burešová, 31. 3. 2012)

Obr. 10: Soukenický stav pro tvorbu ubrusů, prostírání, ale i oděvů, v pozadí visí historická tapiserie (foto Jana Burešová, 20. 4. 2012)

Obr. 10: Tkaní gobelínu na gobelínovém stavu (foto Jana Burešová, 20. 4. 2012)

Obr. 11: Mikulův mlýn v obci Mikulůvka (foto Jana Burešová, 7. 4. 2012)

Obr. 12: Nově zprovozněný zámek v obci Lešná (foto Jana Burešová, 7. 4. 2012)

Obr. 13: Evangelický kostel v obci Velká Lhota (foto Jana Burešová, 7. 4. 2012)

Obr. 14: Zámek v obci Kelč (foto Jana Burešová, 7. 4. 2012)